

COSINZEANA

REVISTĂ · ILUSTRATĂ · BILVNARĂ

ABONAMENTUL:

PE JUMĂTATE DE AN Lei 50.—

PE UN PĂTRAR DE AN Lei 25.—

ÎN STREINĂTATE 1 AN Lei 160.—

PREȚUL UNUI EXEMPLAR Lei 4.

DIRECTOR:

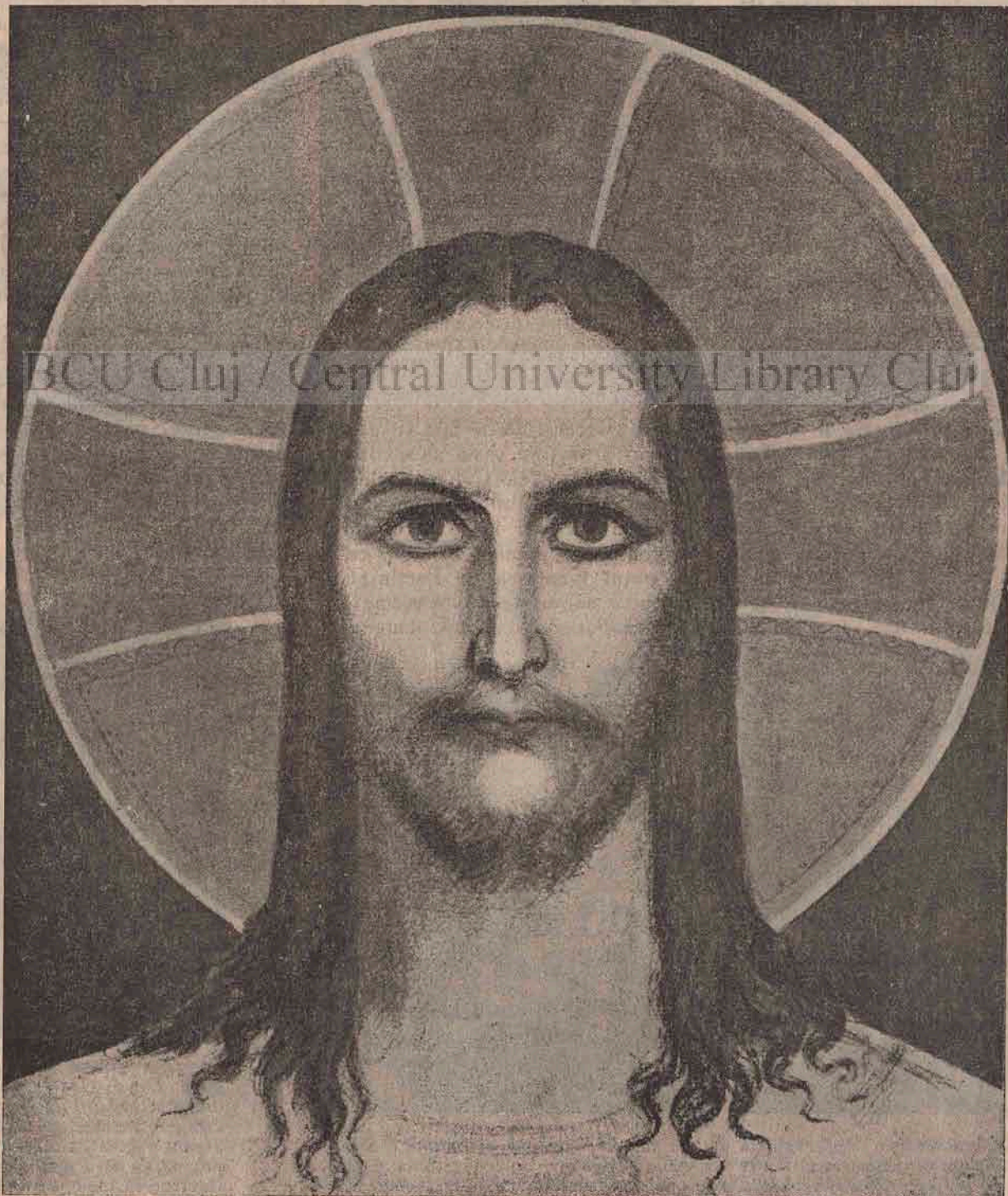
Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA REVISTEI:
CLUJ, STR. REGINA MARIA Nr. 11.

ANUL VI. Nr. 7.

15 APRILIE 1922.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RĂZVRĂTIREA INDIILOR

Știri laconice anunță prinderea și transportarea pe insula Sf. Elena a celui mai mare răzvrătitor contemporan, a lui *Gandhi*, răzvrătitorul Indiilor.

Cea dintâi întrebare, care se pune odată cu această știre, este, dacă prinderea lui *Gandhi* însemnează sau nu și sufocarea uriașei mișcări naționale, care vrea să transforme dintr-o colonie engleză într-o mare țară neatârnată și națională, imensul teritoriu al Indiilor. Răspunsul la această întrebare nu-l dăm noi, ci lăsăm să se audă cuvântul marelui istoric italian *Guglielmo Ferrero*, una dintre cele mai înalte inteligențe de azi ale Europei, ale cărui opere: *Grandoarea și decadența Romei*, *Intre două lumi*, *Geniul latin și Războiul european*, au stors cu drept cuvânt admirația tuturor acelor, cari l-au citit. Mare frământător al ideilor, *G. Ferrero* scrie asupra acestei chestiuni următoarele:

„...Dar groapa nu este încă plină. Ea așteaptă noi cadavre. Enormă zguduire a Europei a fost resimțită și în Asia. Se creapă și aici toate zidurile, chiar și cele mai venerabile. Oamenii de stat engleji visau odată, că după căderea imperiului rus Anglia se va face stăpână peste Asia, numai făcând un gest și fără să fie nevoie a ieși din insula sa. Eroare! Imperiul rus târește cu sine în adâncime și puternica sa rivală. Atâta vreme, cât colosul rus era o amenințare vecinică la nord pentru Asia, Anglia avea în Turcia, în Persia și

în India sprijin, avea prietini, avea teritorii, cari îi doriau ajutorul și protecția. Dintre două rele inevitabile fiecare om cuminte alege pe cel mai puțin primejdios. Acum însă, că

GANDHI, vestitul revoluționar din India, a fost prins de Engleji, a căror domnie în India voia s'o dărâme, și transportat pe insula Sf. Elena.

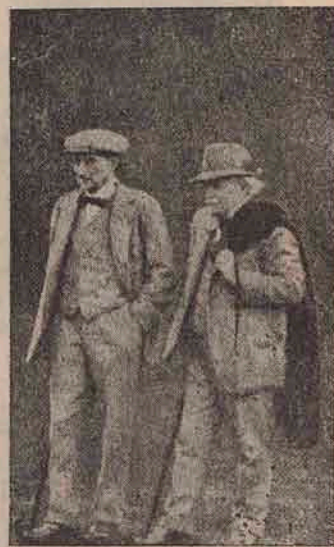
Rusia a încetat de-a mai fi pentru Asia o primejdie, Asia se revoltă și împotriva Angliei. Cel mai mic rău devine insuportabil în momentul în care un rău mai mare a dispărut. Anglia s'a zdruncinat în India, ea nu s'a putut menține în Persia și nu va putea să reziste multă vreme nici în Mesopotania, nici la Constantino-

pol, tocmai pentru că puternica sa rivală nu mai e alături de ea, ca să-i discute prada“.

Istoricul italian explică clar motivele psihologice pentru cari puterea Angliei se zdruncină în Asia și bărbații de stat engleji, de talia lui *Lloyd George*, văd desigur, tot atât de bine și de clar acest lucru, ca și *G. Ferrero*. Măsurile lor luate în această direcție sunt, fără îndoială, măsuri pe jumătate, care nu vor putea împedeca procesul de descompunere a puterii engleze în India.

Gandhi, care a inoculat germele revoltei și al luptei celei mai necruțătoare în milioane de frați ai săi din India, — a putut fi prins și transportat în Sf. Elena, — poate fi ucis chiar, — căci sămânța răzvrătirii aruncată de el nu se prăpădește mai mult. În fanatismul lor sălbatec, în nebuna lor dorință de a schimba un jug odios, neamurile Indiei vor lupta mereu până când biruința le va zimbi dulce și binefăcătoare.

Și cine știe, dacă prințul de coroană englez, care cutreeră astăzi iarnă dela un capăt la altul India, nu va fi fost ultimul sol al stăpânirii engleze, primit cu atâta pompă și strălucire?! Cine știe, dacă va mai avea prilejul un al doilea moștenitor al tronului britanic să facă această călătorie — de inspecție a uriașei sale împărății?! Probabil, că nu!

Ministrul președinte al Angliei, *Lloyd George*, iar la dreapta lui *Lord Reading*, vice-regele Indiilor, pe care guvernul englez l'a revocat din pricină, că nu a putut face să înceteze în India revoltele cu prilejul vizitei prințului moștenitor al Angliei.

Cărmuirea Indiilor este supravegheată de așa numitul vice-rege al Indiilor, pe care guvernul englez îl desemnează dintre cei mai cu reputație oameni politici ai țării. Vice-regele Indiilor are toată răspunderea pentru bunul mers al lucrurilor și el este încunjurat de tot fastul unui adevărat rege. Ilustrația noastră arată cortegiul unui vice-rege din India cu privilegiul festivităților.

CHESTIUNI ACTUALE.

Tainele „valutei“.

Spre deosebire de vremurile dinainte de război, toată lumea are azi pe buze cuvântul „valută“ și „schimb“. Se plânge de ea, o critică, caută să-i înlăture urmările rele pentru țară, ș. a. m. d. Mulți vorbesc despre ea fără s'o cunoască, fără să știe ce e ea, iar dacă a adus vre-un rău, nu știu unde se găsește el și cum poate fi înlăturat.

Noi vom căuta aici să lămurim pe cititorii „Cosinzenii“ întru cât ne

Un atelier din imprimeria Băncii Austriei, unde lucrătoarele numără hârtia monedă austriacă și o pun în teancuri. Într'un astfel de atelier se numără zilnic miliarde de coroane.

va stă în putință fără detalii tehnice, pentru ca să înțeleagă de ce se „prăbușește“ Austria de azi, de ce s'au scumpit pentru noi atât de fabulos articolele străine, de ce se plătește azi 150 Lei pe un dolar, care înainte valoră 5 Lei, ș. a.

„Valută“ ori „schimb“ înseamnă valoarea pe care o are banul unei țări socotit în banul altei țări. De ex. 1 Leu, valorează 10 centime franceze, valuta româno-franceză e deci 10:1, adică pentru 10 Lei obții un franc.

Înainte de război valuta nu avea mare importanță în comerțul internațional, și se fixa ușor, căci la baza tuturor banilor era aurul. Iar aurul e valoare generală și universală. Hârtia era doar o ușurare; în loc să porți aurul cu tine, duceai o hârtie reprezentativă de-a băncii care

avea în depozit acel aur și-l plătea la cerere la prezentarea biletului. Cu venirea războiului, din anumite cauze băncile n'au mai putut plăti aur pentru hârtia lor. — Prin aceasta toată baza comerțului mondial de atunci dispăruse. Aurul nu mai hotărâ, nu mai există. După ce bază nouă se putea socoti atunci valoarea diferiților bani streini, a valutei? Răspunsul e: numai după utilitatea lor comercială izolată. (Arătăm mai jos ce însemnează aceasta). Iar utilitatea comercială a banilor, variază mai ales după două legi principale: a balanței importățiunilor și exportățiunilor, și în deosebi după legea că dacă prin emisii noi înmulțești numerarul de bani fără a mări prin aceea și bogățiile de produse ale țării, banul își pierde din valoare. Să lămurim toate acestea:

Presupunem că valoarea Leului la un moment dat față de un ban strein, de pildă Francul, e: 2 Lei un Franc. Dacă eu cumpăr ceva din Franța, nu pot plăti decât în Lei, căci alți bani n'am. Dar Francezul ce face cu Leii? Nu poate decât să vină să și-i valorifice cumpărând în România altceva (ori recurgând la intermediarul bancherului schimbător care va face trecerea dela cel ce primește Lei la cel ce are nevoie de ei pentru a se duce să cumpere în România). Dacă Francezii n'ar putea cumpăra nimic în România, Lei n'ar avea pentru ei nici un preț, n'ar avea ce să facă cu ei, căci Banca Națională nu mai plătește aur pe ei.

Servitorii băncii austriece ducând în fiecare dimineață coșuri pline de hârtie monedă. Într'un coș de acesta se duce deodată cam 2 și jumătate miliarde coroane.

Singura valoare a Leului pentru un strein, e posibilitatea de a cumpăra el ori un concetățean de-al său, ceva în România. Utilitatea comercială e astfel singură hotărâtoare pentru valorificarea banului. Dar odată ajunși aici, să mergem și mai departe: dacă România cumpără mai mult din Franța decât Franța dela noi, ce se întâmplă? Se va întâmpla aceea, că producătorii francezi vor avea în mâinile lor mai mulți Lei decât au trebuință concetățenii lor care cumpără în România, și atunci la bancher va fi o mare ofertă de schimbare a Leilor pentru franci, și

Cei dintâi fii ai Ardealului și Bucovinei, cari în 1914 au trecut Carpații chieșiți de glasul sângelui și dragostei de neam și cari în toamna aceluiaș an au intrat în Școala Militară din București. Au intrat cu toții în războiul sfânt, cu gradul de sublocotenenți și mulți dintre ei au murit în luptele dela Jiu, Olt, Mărășești și Oituz, — cei rămași în viață sunt astăzi căpitani. — În mijlocul lor se află bravul Locot. Gh. Băgulescu, astăzi maior. Fotografia e luată în parcul Bibescu din Craiova, fiecare având privirea îndreptată spre Carpații, pe cari după 30 de zile dela fotografiere, i-au trecut.

o mai mică cerere de cumpărare de Lei pentru Franci.

Leii vor abunda, Francii vor lipsi. În baza legii ușoare de înțeles, a fixării prețurilor în caz de cereri și oferte diferite, valoarea Leului va scădea, căci bancherul neavând ce să facă cu atâția Lei, va plăti tot mai puțin pe ei. Iar Leul a scăzut față de Francul francez, pentru-că România a exportat în Franța mai puțin decât a cumpărat dela ea. Iată deci lămurită prima cauză principală a scăderilor ori ridicărilor diferitelor valute: exportățiunile și importățiunile unei țări cu alta.

Însă dacă faptul că o țară importă mai mult decât exportă, îi scade valuta întrucâtva, cauza aceasta nu poate avea în practică scăderi

Frumoasa principesă Iolanda a Italiei, despre a cărei logodnă cu prințul moștenitor al Angliei au circulat mai acu-i anul multe zvonuri.

dată atâția bani ca eri și deci prețurile în mod automatic se vor dubla, căci și numerarul s'a dublat. Însă prin aceasta Leul a scăzut la jumătate din valoarea de mai înainte. Francezul nu va mai primi pentru lucrurile ce ni-le vinde 1000 Lei pentru 500 Franci, căci el acum cu 1000 Lei poate cumpăra la noi numai jumătate atât ca mai înainte. Va cere deci de-acum încolo pe fiecare Franc nu 2, ci 4 Lei. Aceasta se întâmplă dela sine. Și-atunci n'avem decât să explicăm acest caz la ceea ce vedem astăzi: unele țări și-au tipărit de 100 de ori mai mulți bani ca înainte, altele însă numai de 10, de 20 de ori mai mult, altele au rămas chiar tot cu atâția bani cu câți au avut. De aici provin marile variații de valută. Anglia a emis asemenea bani imaginari mai mult decât America (proporțional), Franța mai mult decât Anglia, România mai mult decât Franța, Austria mai mult și decât România, și astfel au

scăzut în mod cu totul corăspunzător și valorile banilor. Aceste noi valori au fost apoi întru câțva influințate într'o direcție ori alta și de balanța importățiunilor și exportățiunilor diferitelor țări.

Pentru ca să înțelegem însă complet starea de fapt, — și de pildă ruina Austriei, despre cari dăm și aceste câteva clișee, ca un avertisment, mai trebuie să lămurim un lucru: Dacă de pildă la noi s'au emis de zece ori mai mulți bani ca înainte și prețurile lucrurilor streine s'au scumpit deci și ele de 10-ori, — de ce ni-se pare nouă că ele sunt prea scumpe, de ce am sărăcit, când noi trebuie să avem în buzunar de 10-ori mai mulți bani? Și încă o a doua întrebare: care e scopul urmărit de Stat când încurcă lumea cu emisiile lui de bani închipuiți? Nu m'ar fi

O casă de fier a Băncii Austriece de stat, care conține 6 miliarde și jumătate de coroane, în bancnote de câte 10.000 cor.

așa de grozave cum vedem astăzi (un dollar valorează azi 10 mii coroane austriace, iar înainte de războiu valora 5 cor. numai!). Cauza care produce aceste mari scăderi, e o a doua: emisiile noi, zise „cu curs forțat“, care constau într'o tipărire mare de bani noi, fără acoperire de aur (din care pricină Banca emitentă refuză de a mai plăti aur pentru biletele ei). De pildă în exemplul de mai sus: La un moment dat, din motive pe care le arătăm la sfârșitul articolului, România tipărește încă odată atâtea bilete de bani, câte avea. Iar Franța, să presupunem, că nu tipărește alți bani noi. Ce se întâmplă? În România, fără ca mărfurile și bogățiile, ori stocul de aur al băncii, să se fi mărit, se găsesc în circulație încă o

Din colecția de stampe a dlui G. Sion: O veche bancnotă moldovenească de 100 de lei, din anul 1856. Pe bancnotă e scris românește cu litere cirilice și franțuzește.

putut lăsa el pe mine să am în buzunar de 10-ori mai puțini bani, căci atunci și prețurile ar fi doar de 10 ori mai mici? Un singur răspuns va lămuri amândouă întrebările: Emisiile de bani noi pe care le face Statul nu sunt decât un fel de împrumut forțat și neștiut de public, care e făcut în vremuri grele. Și

Vechi monete moldovenești bătute în monetăria, ce se găsea în Suceava, cetatea voevozilor Moldoveni, care era lângă orașul Suceava de azi. În această monetărie s'au bătut și monete streine, litvanene, svedeze, prusiene, poloneze, etc. — Din colecția G. Sion.

cum adică? Așa că banii nou tipăriți nu merg să completeze în pungile locuitorilor banii vechi, ci rămân în mâinile Statului, care-i folosește. Cetățeanul înainte de emisie avea 100 Lei. După emisie, cei 100 Lei ai lui, valorează numai cât 50. Dar cealaltă sută tipărită nou și care a produs această scădere, nu vine în punga cetățenilor, ci rămâne în a Statului. Cetățeanul prin faptul acestei pierderi a valorii banilor lui neînmulțiți în număr, a împrumutat Statul. Acum înțelegeți unde *lacrimae*. Procedul acesta de împrumut al Statului, poate ușor duce la faliment. Iată cum: Statul intrat în jocul împrumuturilor-emisii, pentru a-și plăti datoriile externe, ajunse la scadență, trebuie sau să contracteze alte împrumuturi și mai desavantajoase, sau să facă noi emisiuni, sărăcind prin aceasta în mod îngrozitor pe locuitori. Un Stat intrat în acest vârtej, riscă să ajungă la dezastru, căci vine un moment când nu mai găsește credit în străinătate, iar a face noi emisii ar însemna a distruge țara, a cărei bani deja nu mai au aproape nici o valoare pentru streini: Statul nu-și mai poate plăti datoriile. Austria încă nu e la faliment, dar vârtejul emisiilor a amețit-o deja atât de mult și încât nu se poate, ce va veni mâine. Locuitorii sunt grozav de săraciți de emisii, Statul e și el tot sărac, căci neîncrederea în el tot crește și împrumuturile noi făcute în alte țări, sunt tot mai grele, și astfel se zbate Austria în febra care o poate duce la prăbușire. E un strașnic exemplu pentru toate țările care au apucat pe această cale fără a ajunge încă în starea ei.

Ce e de făcut în fața acestei stări rele de lucruri? Statul, care a făcut asemenea emisii, trebuie să scoată într'una din circulație, prin distrugere, banii emiși pe de-asupra. Prin această împuținare a numerarului, valoarea banului crește și Statul își va plăti datoria tot *incognito* față de cetățean, prin mărirea valorii banilor pe care acesta îi posedă. Și-apoi în al doilea rând trebuie să căutăm să exportăm cât mai mult. Dacă se împlinesc aceste două condițiuni, nici o speulă, nici o uneltire nu va împedeca revenirea la normal. Iar fără împlinirea acestor două principale condiții de îndreptare, nici o conferință internațională, nici o combinație ingenioasă a vre-unui genial ministru de Finanțe, nu va putea aduce vre-o îmbunătățire. Însă pentru ca Statul să poată face retragerea treptată, trebuie să econo-

Celebrul autor dramatic Henry Bataille, mort în Paris, în vârstă de 50 de ani.

misească, să aibă de unde scoate bani pe care să-i ardă, iar pentru a activa exportul, trebuie producție mărită. Deasemenea numai mărirea producției și a bogăției țării, și deci echilibrarea favorabilă a bugetului va putea pune pe Stat în situația de a dispune de numerar retractabil. Așadar ultima rațiune și salvare e tot numai munca. Și noi Românii suntem datori, ca prin munca și producțiunea noastră mărită, să acoperim cheltuelile acestui războiu. Unirea tuturor Românilor s'a făcut pe datorie! Trebuie s'o plătim, pentru ca să n'o desonorăm și discredităm prin faliment. Statul a trebuit să facă împrumuturile-emisii ca să susțină războiul. Motivul e nobil și măreț. Nu suntem risipitori, nesătui și situația îngreunată a creditului și valutei noastre, nu ne desonorează până acum. Să nu lăsăm să ne desonoreze de-acum înainte prin neglijența plății celei mai nobile datorii bănești pe care a contractat o vre-odată Statul Român.

Franța deja de 2 ani își „plătește“ bucățică cu bucățică din împrumutul-emisiune pe care a fost nevoit și ea să-l facă. Anglia a ajuns deja la situația din 1914, la normal. Noi n'avem voie să mergem mai rău, ori să stăm pe loc, ca să nu riscăm a lunea pe drumul *Austriei de azi*.

I. I. M.

† HENRY BATAILLE

Celebrul autor dramatic francez Henry Bataille, cunoscut și la noi până în cele mai largi pături iubitoare de teatru, cari au văzut jucându-se „Copilul din flori“ sau „Marșul nupțial“, — a murit deunăzi în Paris, în floarea vârstei, neavând mai mult de 50 de ani. Teatrul francez pierde odată cu acest autor fecund și subtil una din gloriile sale moderne și moartea lui lasă regrete adânci pretutindeni, în Franța, ca și în străinătate, unde era cunoscut deasemenea și apreciat.

După moartea lui Henry Bataille, puținii lui prieteni personali, cari au stat de el aproape și cu cari a convenit mai adesea, — povestesc, că autorul dramatic atât de iubit de public, a fost un om suferind, care avea groază de lume și de aceea a trăit mai toată viața lui retras în biroul său de lucru. Rar se întâmplă să primească pe cineva, dar cu atât mai mult și mai intensiv urmărea din cabinetul său, toată viața literară și socială cetind cu atenție toate revistele, ziarele și toate cărțile. Se bucură din tot sufletul când recunoștea în scrisul începătorilor un talent puternic și da larg sprijin tuturor artiștilor, cari pictau sau decorau piesele sale. Numai rar de tot luă parte la reprezentațiile pieselor cari i-se jucau, dar le urmărea cu toate acestea regulat și le ascultă prin telefon, din biroul său de lucru. Sara acest telefon era în permanență legat cu scenele teatrelor, unde i-se jucau piese și se bucură de succesul artiștilor, cari îl interpretau pe scenă.

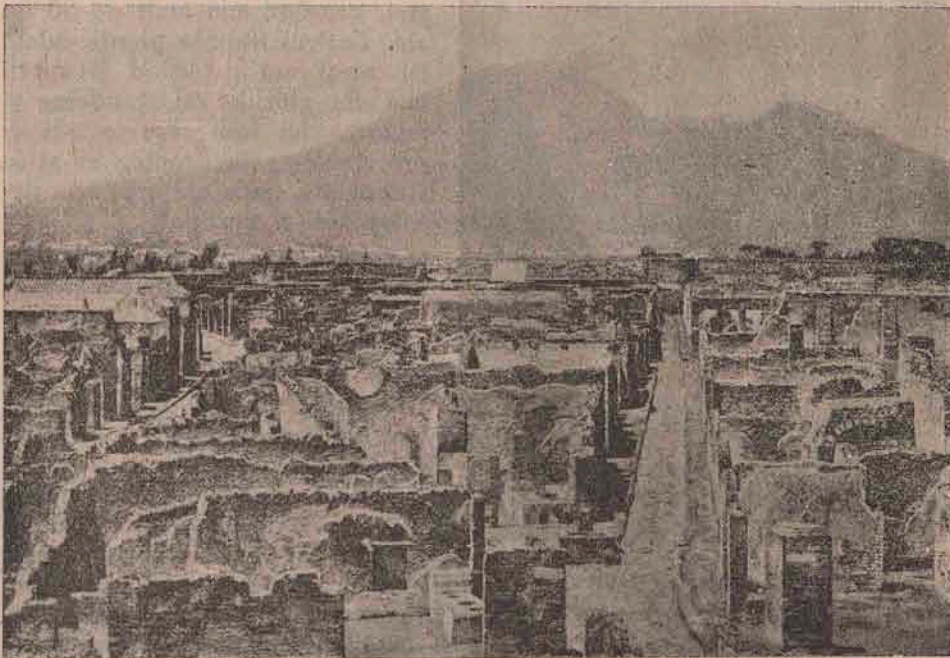
Avea atâta oroare de contactul cu lumea, încât nici să iasă pe străzi nu prea îndrăzniă. Când i-se făceau repetițiile vreunei piese, se instala de obicei într'un hotel foarte apropiat de teatru și în odaia sa primia pe director, pe regisor și chiar pe artiști. Aici făcea planurile de reprezentație, aici își spunea observațiile și de aici da toate îndumăările. În general vorbea foarte puțin și cu foarte puțini, dar cu atât mai mult scria. Douăzeci și șase de piese, trei volume de versuri, un volum de critică, note, numeroase articole și un roman autobiografic, etc.

„Am atâtea de spus încă“, a declarat în preajma morții sale unui prieten intim, dar moartea prematură l'a împiedecat de a-și spune tot ceea ce ar fi voit.

POMPEI

— Orașul desgropat din cenușe. —

Un document viu despre viața socială și culturală a strămoșilor Romani, este desigur orașul Pompei, a cărui descoperire va dură mulți ani.

Panorama orașului Pompei, în spate cu vulcanul Vezuviu, care l'a acoperit cu lavă și cu cenușe acu-s două mii de ani. Descoperirea de sub cenușe a orașului Pompei a fost de cea mai mare însemnătate pentru știința istorică, păstrându-se în întregime un oraș roman, dintre cele mai înfloritoare.

Pompei a fost între cele mai pompoase orașe ale imperiului roman și locul de distracții al patricienilor bogați. Așezat pe țărmul mării Thyremeice, la poala sud-estică a Vezuviului, el prezentă și atunci ca și acum cea mai frumoasă priveliște atât privitorilor de pe uscat, cât și celor de pe mare.

Vizitatorilor acestui oraș-ruine le stau zilnic la dispoziție mai multe trenuri din Napoli. Cel mai comod e trenul electric „Circumvesuviano“, care conduce la poarta ostică a orașului numită *Porta Nolana*. Orașele italiene și acum au diferite, în direcții ale busolei, porți, cari serveau ca puncte strategice în fața dușmanilor. Din gară intrăm îndată între ruinele faimosului Pompei. Eram din cale afară curios, de ce voi vedea acolo, mai ales că eram să fiu transportat în timp cu cel puțin 2000 ani înapoi. Norocul mi-a fost cu atât mai mare, cu cât grupul în care eram eu, îl conducea însuși inspectorul orașului Pompei, un profesor de universitate în Napoli, care dădea explicații minuțioase și științifice în limba italiană și franceză. Imi mai aminteam

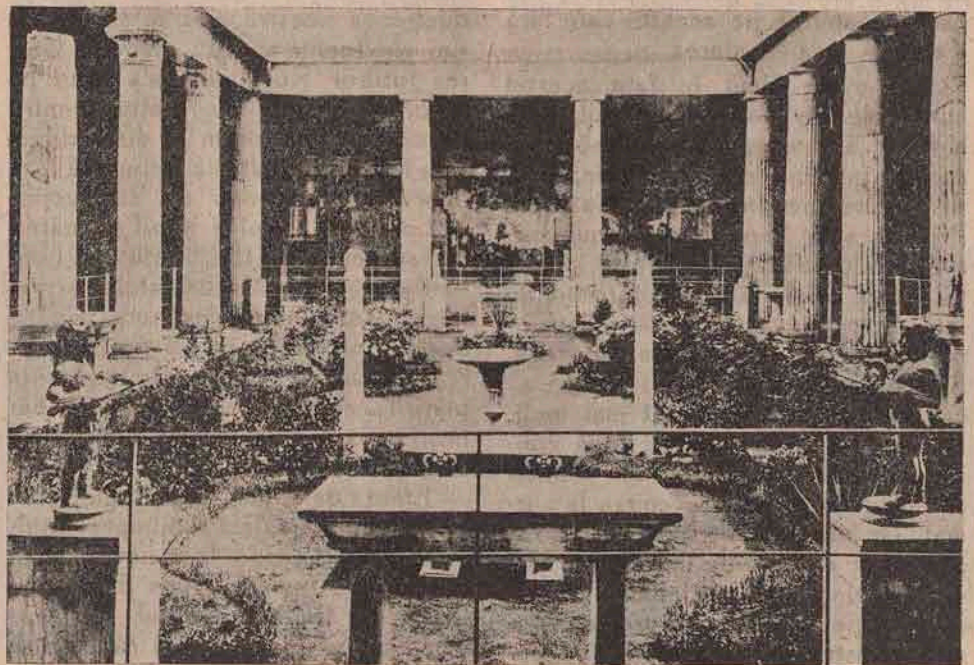
ceva despre acest oraș din frumoasele prelegeri auzite dela fostul meu profesor de limba latină și aveam în ajutor și Baedekerul german.

Orașul e împărțit în patru părți, de cele două străzi principale, cari se încrucișează, și anume *Strada di Nola*, care leagă *Porta Nolana* cu

mari, dar cele amintite mai sus sunt punctele, cari serveau Romanilor de directivă, pentru a se putea orienta mai ușor. Porți mai însemnate afară de cele amintite sunt: *Porta di Ecolano*; la nord-vest, *Porta di Capua*; la nord-est, *Porta del Sarno*; la vest și la sud-vest *Porta di Nocera*; — Intrăm, după cum vă amintii, pe *Porta Nolana* în *Strada di Nola*. Deși stradă principală, totuși e strâmtă. Vă avansează, că stradele romane erau înguste, pretutindeni edificate cu lespezi de piatră isteț cioplite, așezate frumos una lângă alta, fără de-a lăsa spații între ele. Stradele de ambele laturi sunt mai ridicate, ceea ce corespunde trotoarelor noastre de azi, resp. ale noastre sunt imitații după cele romane. Pe străzi la anumite distanțe sunt așezate pietri mari groase, de grosime resp. înălțime de cca 30—40 cm., cari servesc de punți de trecere de pe o latură a străzii pe cealaltă în timp de ploaie, fără de a se uda încălțăminte. Petri de acestea sunt 3 buc. de-a latul străzii și așa așezate ca să poată trece ușor roata vehiculelor printre ele. Cum însă stradele Pompeilor sunt fără excepție înguste, circulația vehiculelor se făcea așa, că pe unele străzi se mergea și pe altele se venea și nu se puteau face abateri dela acest sistem de circulație.

Fântânile la Romani, erau ca și ale noastre la sate: pe stradă, și edificate de piatră. Apa se trăgea cu o găleată de mână, pe care o ducea fiecare de-acasă.

Porta Marina, ostul cu vestul, și *Strada di Stabia*, care leagă *Porta del Vesuvio* cu *Porta di Stabia*, nordul cu sudul. Pompei are alte străzi

Cea mai frumoasă casă din Pompeiul desgropat, așa numită „Casa dei Vetii“. De dimensiuni mari și plină de lux, ea a constituit un adevărat palat pe vremile acelea.

Moara și brutăria găsită în orașul Pompei.

La Romani din stradă se intră direct în casă. Nu vă fac monografia casei patriciene, că ar fi să vă pretind o prea mare încordare a minții, mă mărginesc numai să vă dau mai jos un exemplu de cea mai frumoasă casă din Pompei. Comoditatea și splendoare, ce o oferea o casă aleasă de patrician, cred că și azi e neîntrecută, pentru că azi nu se prea poate permite luxul de a edifica în forma romană.

În colțul *Strada della Fortuna*, care este prelungirea *stradei di Nola* se află cea mai frumoasă casă din Pompei, așa numita, „*Casa dei Vetii*“. Din stradă intri pe-o dischizătură destul de largă — ce servea de poartă — în localul numit *Atrium*. *Atriumul* are forma 4 unghiulară și e necoperit. În mijlocul *Atriumului* e un basin 4-unghiular unde se adună apa de ploaie, numit *impluvium*. Din *Atrium* se deschid ușile diferitelor camere ca, de ex.: camera tatălui, a mamei, dormitoare, cari erau separat pentru femei și pentru bărbați, sufrageriile pentru oaspeți și cele pentru familie, sala unde primea patronul plebea, etc. *Atriumul casei Vetii*, pe la margini are 12 colonne înalte, frumoase, cari servesc de razim coperișului edificiului în spre *Atrium*. Dela aceste colonne excentric, adecă spre părțile diferitelor încăperi, este un foișor împrejurul *Atriumului* de 1.50 m. lățime, având padimentul țintuit cu pietre de diferite culori și forme, nici una însă nu e mai mare decât moneda de 5 bani. Pe lângă colonne sunt plantate cele mai diferite flori, mai ales

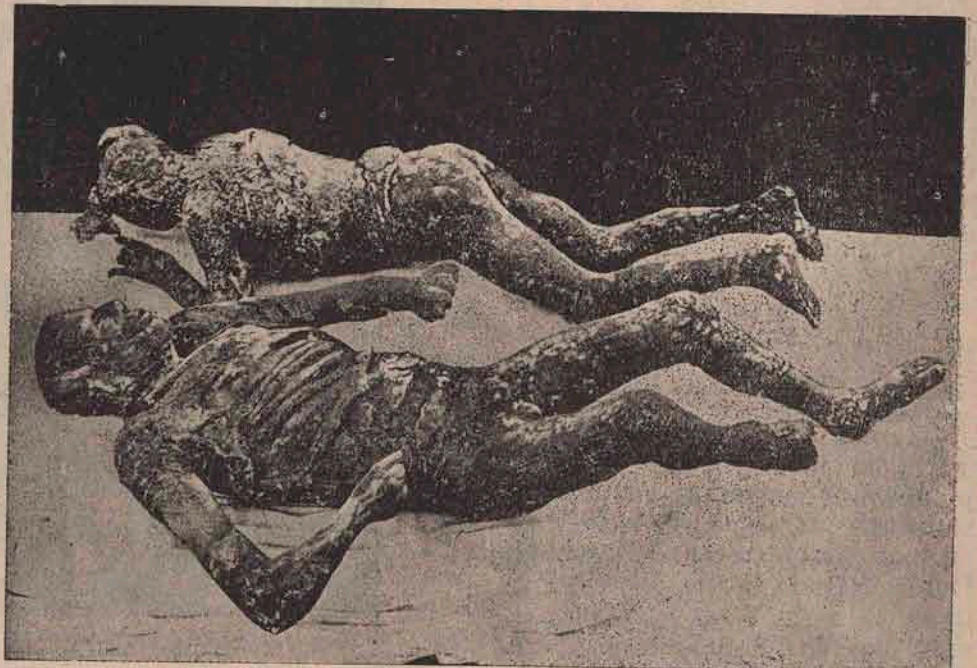
sudice. În curiozitatea mea, că pentru cultivă flori în interiorul *Atriumului*, când nizuința lor e, să redea pe cât posibil icoana orașului, cum a fost în timpul erupției *Vezuvului*, mi-a răspuns profesorul cu un gest, arătând marginea părților foișorului, unde se deosebiau bine plante pictate de vechii Romani. Ne-am uitat bine și ne-am convins, că aceleași plante erau cultivate acum, cari erau pictate pe părți. Romanii adecă obicinuiu să picteze pe părți plantele, cari erau cultivate în interiorul casei. Dintre diferitele încăperi cea mai frumos pictată era camera matroanei.

Pe părțile din fund era icoana matroanei, când aprindea focul sacru. În alt loc era reprezentat actul primirii bărbatului ei în cameră. Într'alt loc o pictură, ce arată cum serviau pe patroană sclavele, când se culcă. Din sufragerie pe un coridor îngust intri în bucătărie, care seamănă mult cu o bucătărie din zilele noastre bine aranjată. În bucătărie am văzut 2 căldări în forma căldărilor noastre de aramă, cari se folosesc la țară. Casa amintită era cu etaj; să nu credeți deci, că Romanii nu cunoșteau edificarea cu caturi. Ușile camerelor sunt scunde și înguste, eram necesități, să ne plecăm capetele la intrare și eșire. De aci se poate deduce, că Romanii nu vor fi fost mai înalți ca noi. Lumina o primeau camerele din *atrium*.

— Pe strade și în dreapta și în stânga la anumită distanță sunt altare de piatră, unde ardea focul sfânt! În un loc am văzut cenușa sfântă rămasă până în zilele noastre.

Pe stradele principale erau prăvălii, dar se văd des localuri unde se serveau beuturi și mâncări calde ca și cum sunt și azi în Napoli așa numitele *bar-uri*. Se văd bine tarabele și cuptoarele, unde se făcea fiertul.

Pe părțile din strada ce conduce la *Gran Teatro* se văd scrise programele reprezentării teatrale din zilele ultime ale Pompeilor. Profesorul ne-a descifrat numele actorilor și a luptătorilor dela *Amfiteatro*. Tot pe aceeași stradă am văzut scrise câteva nume de bărbați, cari erau

Două trupuri omenești petrificate, găsite sub cenușe în orașul Pompei.

candidați la alegeri în diferite funcții publice. După numele candidatului urmează numele celor, cari îl candidează. Așa, după câteva nume am văzut iscălit câteva nume de femei, semn, că la Romani și femeile aveau drept de vot. Pe un părete numele candidatului era ras cu instrument ascuțit, fiindcă era recomandat din partea alor 2 femei cocote din Pompei și aceasta nu-i servea candidatului spre cinste și nu voia să se știe, că el avea pretinția lor.

Apa o primea orașul dintr'un isvor din coasta Vezuului și și azi se văd rezervoarele de apă și țevile de plumb, cari conduceau apa în oraș. Unele țevi sunt și azi în stade de-a putea funcționa. Pe *Strada di Stabia* în partea spre *Porta del Vesuvio*, este așa numita *Fontana in Mozaico*, în fața căreia dispar toate celelalte frumuseți din Pompei. Tot pe *Strada di Sabia* vezi *Casa del Fornaio*, adeca moara și cuptoarele de pâne. În acest cuptor s'au aflat la desgropare 80 pâni petrificate. Romanii duceau grâul la moară și se reîntorceau cu pânea coaptă. Morarul era totodată și brutar. Moara era învărtită de oameni.

Forul Civil era așezat în partea sud-vestică a orașului și e înconjurat de *Templul lui Iupiter*, a lui *August* și a *Veneriei*, zeița frumuseței. Cimitierul e așezat în afară de oraș în cornul nord-vestic, drumul conducea la el pe sub *Porta di Ercolano*.

Morala în Pompei era destul de laxă, ceea ce dovedesc și diferitele picturi pornografice de prin localurile publice.

Despre operele de artă și bogățiile aflate în acest oraș, ne-ar putea face mărturisiri muzeul național din Napoli și Roma. Se crede, că orașul încă mult e sub pământ, viitorul ne va descoperi lucruri, pe cari încă nu le știm.

Dr. G. Pecurariu.

— o □ o —

Călătoria mareșalului JOFFRE

Generalisimul armatelor aliate, mareșalul Joffre, călătorește de aproape o jumătate de an, cu misiune specială, prin țările aliate, cari au luat parte la marele războiu. După călătoria făcută în Anglia și după ce a cutreerat apoi Statele-unite ale Americii, mareșalul Joffre a pornit spre extremul Orient. Din coloniile franceze de aici, cari au

contribuit și ele într'o măsură atât de largă la victoria finală, generalisimul s'a dus în țara Micadoului, în Japonia.

Sosirea lui la Yokohama a fost triumfală. Străzile s'au umplut de-o mulțime imensă, ca să salute sosirea marelui general și toate casele erau împodobite cu drapele franceze și japoneze. Un tren special îl aștepta aici, care l'a condus la Tokio, unde a fost primit cu un entusiasm, care a întrecut ori-ce închipuire. Oaspe atât de strălucit primit, el a luat contact cu toate persoanele marcante ale vieții publice japoneze și s'au procesiune cu laterne, compusă din peste două mii de persoane, a cutreerat principalele străzi ale capitalei în onoarea lui.

Timp de cincisprezece zile, cât a stat Joffre în Tokio și Yokohama, s'au ținut un șir neîntrerupt de festivaluri, recepțiuni și spectacole în onoarea sa. Impresia acestei visite a fost atât de puternică, că Japonezii au făcut tot ce mintea a pu-

tut iscodi, ca să creeze o atmosferă festivă, cum nu s'a mai văzut. Cei mai celebri pictori ai Japoniei au fost acreditați în mod oficial pe lângă mareșal, ca fiecare să-i facă portretul. Într'unul din cele mai mari temple din Tokio, cu ocazia unui festival, s'a citit o impresionată dare de samă asupra vieții învingătorului dela Marna, iar pe pașiștele, cari împrejmuesc teatrul din Yokohama, unde a luat parte la o serată, flori galbene arangiate în forme de litere uriașe zugrăveau cuvintele: *Marna, Yser, Verdun, Somme*.

La plecarea nenumăratele cadouri date mareșalului Joffre, au stors administrația tuturor. Dintre acestea cel mai de adoare dar, a fost al ministrului de războiu, care i-a dat o splendidă colecție de vechi costume militare și arme japoneze.

Dăm aci din această vizită și noi un instantaneu foarte draguț, cum generalisimul Joffre, oferă brațul unei gingașe japoneze, baronei Matsui, soția fostului ambasador japonez la Paris.

Din călătoria generalului Joffre în Japonia.
Generalul Joffre la braț cu o drăgălașe japoneză, baronesa Matsui, soția fostului ambasador japonez la Paris.

Proiect pentru o călătorie în Lună.

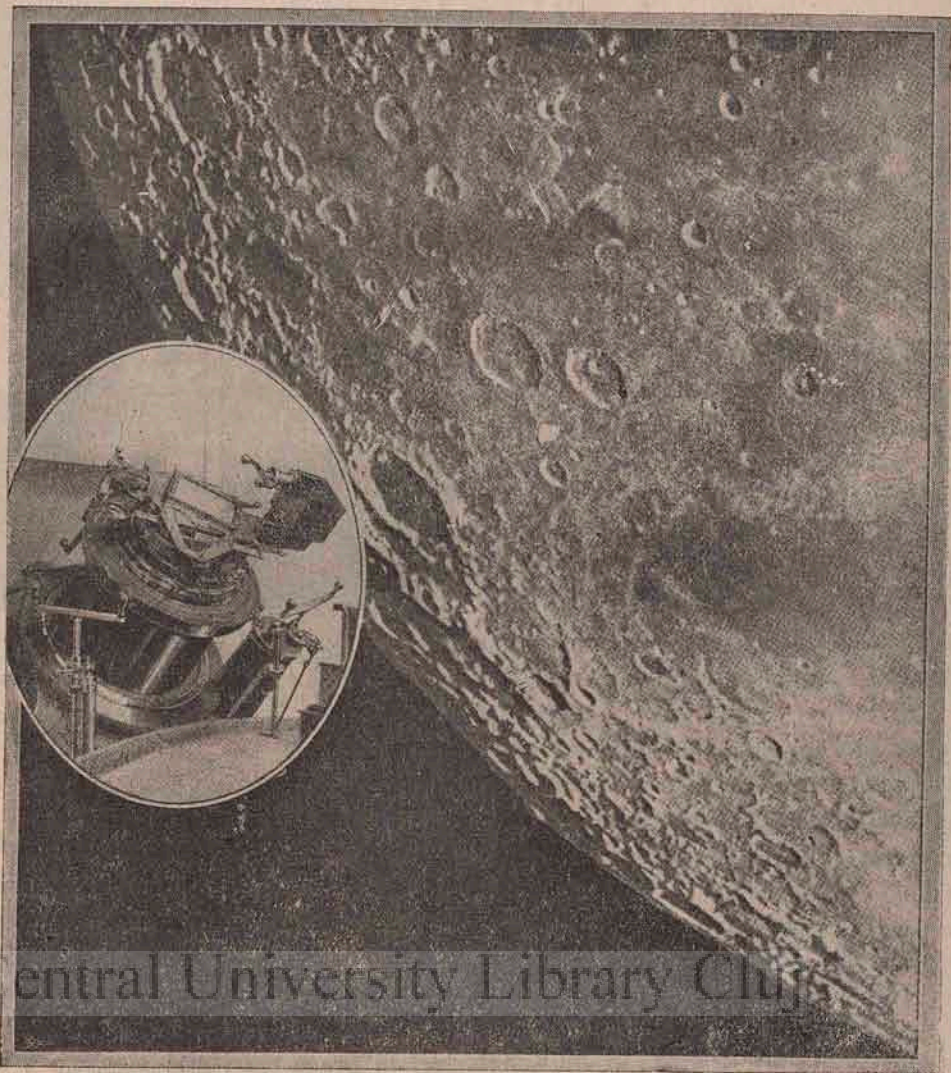
Da, da. E vorba de un lucru foarte serios! Ideea vine din America. Acest proiect este studiat cu toată seriozitatea Domnului Goddard, tatăl acestui nou proiect.

Idea nu este nouă. Jules Verne ne-a schițat, în culori foarte vii, o călătorie în lună. Ne aducem doar aminte, de momentele plăcute, când citeam peripețiile acelor exploratori, cari, lansați într'un obuz, ne descriau regiunile lunare.

Mai sunt apoi, și spiritiștii și ocultiştii, cari își au metodele lor — originale — de a face călătorii în univers; acești domni desfac de corp, în baza metodelor lor magice, corpul astral al sufletului și îl lansează în Univers, unde își câștigă toate impresiile și apoi reîntorcându-se corpul astral iar în corpul fizic — ne povestesc de ciudățiile Universului.

Dar să-i lășăm ocultiştii la o parte, „profanii“ nu înțeleg doctrinele lor mistice, și nu are nici un sens de a discuta naivitățile lor. Domnul Goddard este un om cu mult mai real.

Așa se vede, că a fost influențat de ideile lui Verne, dar nu e de giaba American; aparatul d-lui Goddard este foarte original. Jules Verne

O fotografie a lunii, luată de aparatul care se vede la stânga. Adânciturile ce se văd sunt funduri de mări secate sau cratere de vulcani stânși. Pe lună, după toată posibilitatea, nu este azi de loc vieță.

lansează din un tun, un obuz cu dimensiuni foarte mari. În acest obuz al lui Verne, sunt postați — cu

destul confort, observatorii și călătorii curajoși.

Domnul Goddard, americanul nostru procedează altfel.

Și el vrea să construiască un obuz, mare, în acest obuz își au locul lor exploratorii, călătorii și toate aparatele științifice, necesare unei explorări serioase. Dar domnul Goddard nu își lansează obuzul din un tun oarecare cum o face Verne în romanul său. Lui Goddard îi este frică de detonația tunului, ce eventual ar deranja confortul călătorilor lui Verne, — și apoi acești călători trebuie menajați, cel puțin în momentul când își iau adio de pământ.

Comfortabilul obuz, al lui Goddard, are o formă lungărețată, și este construit din oțel.

La mijloc sunt cabinele călătorilor, și aparatele necesare. Partea inferioară a acestui gigantic obuz

Din colecția de stampe a dlui G. Sion: Hanul lui Manuc din București, care ne reprezintă arhitectura veche românească și care a fost admirat și de streini. Tabloul acestui han este făcut de pictorul Bouquet, care a vizitat Muntenia și Moldova pe la 1837. Bouquet este pictorul, care a lucrat cel mai mult pentru țerile noastre. Avem dela el „Album Valaque“ din 1840, tipărit la Paris și splendide costume. — Ilustrația noastră e fotografiată după tabloul original.

conține mijloacele și aparatele de propulsie, și anume o mulțime de șarge explozibile. Aceste șarge, explodând prin partea inferioară a obuzului, aruncă cu o iuțea vertiginosă gazele care provin din cauza detonațiilor continue; obuzul gigantic, în baza reacțiunii, se lansează, cu o mare viteză — către lună. Explosiunile continue ale acestor explozibile, reacția atmosferei asupra gazelor, cari vin cu o mare viteză din partea inferioară a obuzului, asigură acestuia călătoria prin atmosferă, până la cele mai îndepărtate straturi atmosferice. Obuzul îndepărtându-se tot mai mult de pământ, ajunge în fine în niște regiuni, unde atracția pământului devine tot mai mică. În fine se află în acea regiune, între pământ și lună, unde nu mai există atracție, unde atracția pământului și a lunii se contra-balansează perfect. Aici încă o detonație — de adio — mai slabă, — și obuzul își ia drumul spre lună.

Dar, ca simpaticii noștri călători, să nu fie prea deranjați de exploziunile cele multe, în partea superioară a obuzului sunt aranjate o mulțime de tampoane și frâne, cari vor asigura tot confortul și sănătatea călătorilor. Tot în partea superioară a obuzului sunt fixate aparatele pentru aterizare în lună, pentru-că călătorii cari — probabil — vor ajunge cu mare viteză în lună, să nu aibă eventuale neplăceri.

Tot domnul Goddard s'a îngrijit, că dacă călătorii noștri, s'ar plictisi prea mult în lună, să vină iar îndărăt pe pământ, punându-le la dispoziție explozibile suplimentare.

Călătorii noștri vor proceda așa, cum au procedat la îndepărtare, și vor ajunge iară „teferi“ pe pământ.

Pe lângă toate aceste proiecte bine studiate, domnul Goddard, nu și-a început încă călătoria în lună.

Prof. univ. A. Maior.

Oale de pământ din epoca preistorică găsite într-o comună din județul Treiscaune. Aceste oale au fost depuse în Muzeul din Sf. Gheorghe, unde se pot cerceta.

Automobile salvatoare.

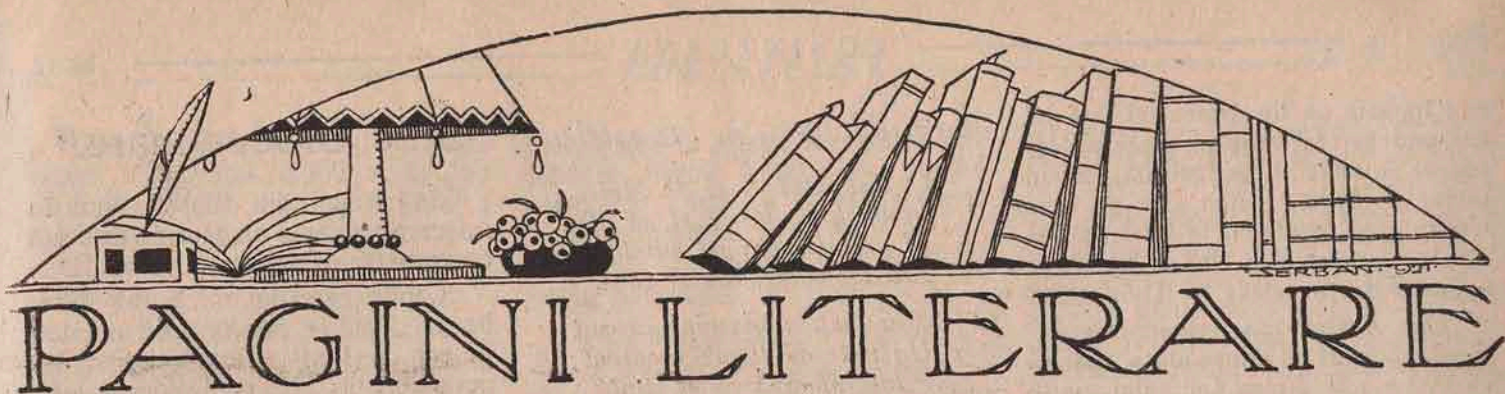
Goana, cu care aleargă automobilele, din ce în ce mai numeroase în toate țările, pune în real pericol viața multor oameni, pe cari norocul nu i-a ajutat să aibă automobile, ci merg încă tot pe jos în drumurile lor. În orașe mari mai ales, nu e zi lăsată dela Dumnezeu, ca să nu cețești la cronica incidentelor mulțime de nume a celor, pe cari i-au lovit automobilele, cauzându-le răni grave ori moarte chiar.

Zadarnice sunt în această privință ordinele dela poliție, zadarnice inscripțiile așezate la cotituri, că automobilele să meargă încet, incidentele se repetă totuș mereu și automobilele calcă oameni și aduc nenorociri peste nenorociri. Acest fapt a pus la ordinea zilei construirea u-

nui aparat special așezat în fața automobilului, care să salveze viața celui lovit fără să-i cauzeze răni grave, doar o mică spaimă numai, care însă e în orice caz mai puțin primejdioasă, decât dacă omul s'ar alege cu oasele frânte ori cu viața pierdută. Inițiativa aceasta a fost luată de o fabrică americană de automobile, care a construit tipuri de automobile ca acelea, pe care le dăm și noi în josul acestui articol. Ele s'au dovedit foarte practice și de aceea au început să se răspândească tot mai mult. Într-o bună zi poate vom vedea alergând și pe la noi automobilele — salvatoare, cari nu mai calcă oamenii de câteori vreau să treacă la o cotitură de stradă și nu sunt cu ochii în patru, ca să vadă de unde vine primejdia, spre a se feri de ea.

Automobile salvatoare se numesc automobilele provăzute cu un aparat special, care nu lasă ca omul lovit să ajungă sub roți, ci-l încarcă pe aparat și el afară de-o mică zguduire nu suferă altă lovitură.

Piciorul de lemn.

ION AGÂRBICEANU

- 6 -

Tabloul acesta îl vedeă Andrei necurmat, cum înaintă, îndesând în drumul uscat cu piciorul lui de lemn, înecat în mulțimea ce ridică nori de prav. Vedeă ochii măriți și tulburați de suferință a dobitocului, și, din când în când își puneă întrebarea: „Pentruce nu mă lasă singur? Ce au ei cu suferința mea, de-i târască așa după mine?”

Totuși nu se puteă mânia pe ei. Nu-și puteă uită mila cu care l-au întimpinat, și totuși ar fi dorit ne-spuse să fie singur, să fie noapte, și el, schiopătând, să treacă așa, neștiut de nimeni.

Răspundeă cu greu, în silă, rar de tot, la întrebările pe cari cei-ce mergeau aproape de el, i le puneau mereu. Numai lui moș Mitruț, bătrânului care se apropiē de el întâia oară, care nu-l mai părāsise, și care nu pomeni până acum nimic de picior, îi răspundeă c'un fel de grabă, cu căldură chiar.

Moș Mitruț întrebă așa pe departe, cu incunjur, să-și mai prindă nădejdea, care în vremea din urmă slăbise tare, cu ceea-ce ar fi aflat dela Andrei. Feciorii lui de când au plecat, la sf. Ilie vor fi doi ani, numai de două-ori i-au scris, în cele dintâi trei luni de războiu. De-atunci nu mai aveă nici o știre dela ei. În sat se vorbeă că doi sunt morți, înecați într'o apă din Galiția. Svonul pătrunse până la bătrân, dar el se luptă cumplit, cu desnădejde, să nu-i dea crezare.

— De mult mă tot gândeam că ar fi bine să vorbesc cu cineva care a stat mult în bătaia glonțului. Și vezi, nu m'am înșelat! Tu spui că s'ar puteă foarte bine să fie prinși la Ruși. Iar de-acolo cărți nu vin”, zise bătrânul pe când cei din fruntea alaiului intrau în sat.

— Au căzut mulți prinși. S'ar puteă să fie acolo. Și să nu crezi că le merge rău: Au hrană destulă

acolo. Se spune că prinsonierii trăesc chiar foarte bine, Rușii nu sunt oameni răi.

— Să te-audă Dumnezeu!, suspină bătrânul, — și oamenilor celor buni, care se milostivesc de cei nenorociți să le fie pomană! Dar nu mi-ar părea rău să fie chiar într'un spital, cum spuseși mai înainte.

— Da. Nici în spital nu e răul, răspunde Andrei.

— Aș mulțumi lui Dumnezeu să-i văd venind chiar așa cum ești tu! Numai să trăiască, să-i mai văd odată. Nu e rău nici așa!

— Cum?, întrebă Andrei cu ochii tulburi.

— Așa cum ești tu! Poți trăi! Și nu bag de seamă să te doară.

— Da, e adevărat, nu mă doare! Puțin, când se schimbă vremea.

— Și, după cât văd, mergi destul de ușor. Te razimi bine în el”, zise iar bătrânul.

— Da, — răspunde Andrei — încă nu-s deplin obicinuit. Dar o să merg tot mai bine.

— Meșteri mari oamenii în ziua de azi. E bine făcut și bine prins”. Bătrânul cum mergeă, se uită la piciorul lui Andrei și părū foarte mulțumit. Fără să bage de seamă, Andrei se trezi că se uită și el la mașinăria dela piciorul stâng. Când își ridică privirile, de-o parte și de alta a uliții, cele dintâi case din sat se uitau neclintit prin geamuri.

Andrei tresări scurt, apoi zise:

— Nu s'a schimbat nimic pe-aici. Și-i mult doi ani”. Și el se uită din nou cu un fel de lăcomie la casele tot mai dese.

Andrei avū o senzație ciudată pe care nu o încercase încă niciodată, cum, până la războiu, el nu lipsi nici când de-acasă mai mult de trei-patru zile. Nu fusese soldat: ca singurul copil al unei văduve, el fū scăpat de armată. Acum, la vederea caselor din satul lui, îi părū că descopere nește prieteni de demult, și cu cât se uită mai mult la ele, un văl de ceață părea că-i cade de pe

minte, și satul cu vieța lui deodată, părea că se desvălue din umbră, și se desfășoară la lumină, cu toată aroma de odată, înaintea lui, în el însuși.

Simți un fel de amețală, începū să miroase în vânt, ca și când ar adulmecă un miros cunoscut, și respiră adânc și rar. Ochii i se umeziră.

Din ceata care-l însoțea dela gară se desprindeau și ici și colo femei, fetișcane, băeți, rămânând de vorbă cu săteni cari ședeau pe la porțițe. În locul lor se alăturau alții la mulțimea ce-l petreceă pe Andrei, și nu trecū o jumătat' de ceas, și tot satul fierbea de vestea cea nouă.

Sosise Andrei Muntean, bărbatul Stanei.

Pe la porțițe, femeile, după ce-l plânsēră pe Andrei pentru nenorocirea lui, după ce-l blestemară războiul și pe cei ce-l porunciră, după-ce-și arătară nădejdea că Andrei va puteă trăi și așa cum era, începură s'o scarmene pe Stana.

— Mare păcat! Cum va stă ea acum în fața lui Andrei? Săracul! Dac'ar avea cel puțin o bucurie acum că se întoarce așa!

— Ce vorbești de păcat, soro? Păcat e pentru omul cu suflet, nu pentru o nerușinată ca Stana! Mă prind că ea nu se va pocăi, că va trăi în fărădelegi ca și până acum! Ea a trecut peste orice putință de îndreptare.

— Numai cât acum are cine s'o țină în frâu. Andrei, până a fost acasă, a știut să țină subt călcâi pe diavolul din ea.

— Hm! Lesne eră atunci, greu e acum! Va mai puteă Andrei s'o supravegheze?

— Ehe! o s'o bată îngrozitor. Știu eu ce plătește Andrei la mânie.

Și, dela porțiță la porțiță, femeile se întărătau în judecata ce-i făceau Stanei. Ce rușine! Să se lege de străinul acela, să nu-i mai pese de soacră, de gura lumii, de Dumnezeu, de nimic! Dar un lucru nu pricepeau femeile: după toate cele întâmplate cea pedepsită de Dumne-

zeu trebuia să fie Stana, și iată că cel pedepsit e Andrei, care se 'n-toarce la casa sa batjocorită, cu un picior de lemn. Taina asta pe care n'o puteau înțelege, le înfricoșă, și ele, încet-încet, se potoliră, lăsându-i pe amândoi în plata lui Dumnezeu.

Dar vestea cu întoarcerea lui Andrei nicăiri nu aduse atâta spaimă ca în casă la Anica Lungului, unde se adunau femeile despre care eșise cântecul

Vie badea ori nu vie
Numai plata să se știe
Plata din cancelărie!

Erau vr'o șapte neveste adunate aici, când intră a opta, într'un suflet, să le spună. Ca și când s'ar fi descărcat între ele trăznetul, așa rămaseră de încremenite și fără nici un strop de sânge în obraz.

Stana nu le spusese nimic de scrisoarea lui Andrei, fie că mai avea o slabă nădejde că Andrei nu va veni, fie, mai ales, că nu voiă să-și încurageze prietenile în dorința lor de-a-i lua pe Filăru.

Câteva clipe rămaseră ca scrise pe perete. Și se părea că, de-odată, totul s'a sfârșit, ca și când înșiși bărbații lor ar fi venit acasă. Avură pe câteva clipe conștiința întreagă a păcatului, a vieții lor ticăloase, și poate că în sufletele unora fulgeră dorința de îndreptare, ca singurul razim ce le mai rămăsese. Dar cea de-a opta, care le adusesse vestea, o nevestă tină de tot, se grăbi să adauge:

— Vai de capul lui! Are un picior de lemn! Ca și când le-ai fi luat spaima cu mâna: păcătoaselor li se pără că a trecut primejdia, o încunjurată pe nevestică și întrebările începură să plouă.

Dar după-ce le trecu spaima cea dintâi, fulgerătoare, din spusele nevestei se ridică o alta nouă, care deși creștea încet, le înclăștă inimile.

Uite, tot așa, într'o bună zi s'ar putea întâmpla ca fiind ele adunate aici, să vină cineva în goană și să le vestească de sosirea bărbatului.

Deși cele mai stricate dintre ele începură a se gândi c'un fel de înfrigurare, cum vor lua locul Stanei pe lângă Filăru, totuși azi nici una nu mai avu voe de petrecanie. Se strecurară una după alta din casă, și, ajunse odată în drum, căutau să nu se întâlnească cu nimenea.

O săptămână încheiată casa Anicăi rămase pustie.

— urmează. —

Priveghitoarea și broaștele.

O jost odat' o zi de Mai.
În deal, pe luncă și pe plai,
Și pretutindenii pe pământ,
Eră tot vraje, răs și cânt.

Și-a jost la margine de sat
Un măr de floare încărcat;
Priveghitoarea 'n el cântă
De firea 'ntreagă suspină.

Dar broaștelor de jos, din lac,
Aceasta nu li-eră pe plac
Și prinseră 'n hidosul grai
Să-i facă paseii alai.

„Ce țipi sunată, ori gândești
C'a tale fleacuri păsărești
Vor prinde rădăcini la noi?
Noi n'avem lipsă-aci 'n noroi

De cântul tău; și noi cântăm,
Și, dacă vrei să 'ți arătăm,
Ca tine poate mai frumos!
Și-atuncea se porni de jos

Din mlaștină, potop de guri
Cu-așa grozave sbierături,
Că biata pasere tăcu. —
Zefirul, liniștit trecu

Prin ramuri și-i șopti duios:
„De ce te uiți la ele jos?
Tu 'nalță-te la cer în sbor
Și lasă-le 'n mocirla lor“.

Maria Cioban Dr. Botiș.

— o □ o —

Mărturisire.

Aceeași pasere cântând mereu
Pe-acelaș ram, în zilele cu soare,
Sau chiar în nopți târzii, înfloritoare,
Să-mi spuie cine a văzut-o? Eu
Umblând să strâng în suflet ciripiri
Din mii de guri, în fiecare vară,
N'am întâlnit în calea mea ușoară
Cât e de larg cuprinsu 'ntregei țiri,
O pasere doinind de două ori
Pe-aceluș ram unde-a cântat odată.

Mult am umblat cu inimă curată
În miezul zilei, în amurg, în zori,
Să aflu taina cântecului lor.
Și-am înțeles, sfințindu-mă norocul,
Că paserea cântând își schimbă locul
Din ram în ram, din codri pe ogor.

Tinzând arcușul sufletului drept
Pe coarda inimei îndurerate
Cunosc bătaia inimei curate
În partea unde focul arde 'n piept.
Ca paserea nici eu n'am suspinat
De multe-ori la geam, iubind o fată,
Ci fiecărei am cântat odată. —
Pe cele mai frumoase le-am cântat.

Volbură Poiană.

Spre Oradea-mare.*

Când trenul din Blaj s'a pus în mișcare, am avut un gest de extremă resemnare: „După noi, potopul!“

Copila cea mai mică mă întrebă: „Tată, e adevărat, că ne dau în aer cu tren cu tot?“ I-am răspuns liniștit: „Nu crede, draga tatii, în prostii de astea. Că dacă ar culeză să ne omoare, n'ar mai rămâne nici un picior de unghur în Ardeal, când vor sosi trupele românești!“

Dar în sufletul meu, chinuit de atâta sbucium, mă gândeam: „Tot mai bine să te asvârle în aer, și să mori, cu toți ai tăi deodată, decât să înduri toate mizeriile unui exil, din care cine știe dacă ne vom mai înapoia vreodată!“

Cu acest gând resemnat mi-am aranjat, pe două bănci de lemn, (vagon cl. IV din Germania) un modest culcuș, așezându-mi la căpătâi paltonul.

Am dormit ca mort, până să ne apropiem de Apahida. Aici ne-am oprit pe un interval foarte îndelungat. Ne-am oprit pentru o oră, și am rămas 24 ore încheiate. Trenul nostru „special“, pentru care gara din Cluj nu mai avea loc, a fost asvârlit pe niște șine laterale, și ni s'a dat drumul, să ne plimbăm, până la primirea unui alt ordin.

Am ieșit la plimbare, sub ocrotirea lumii filtrate a soarelui de toamnă timpurie și prietenoasă. Bătrânul Mitropolit, cu sfinicii lui tot atât de bătrâni, descinse din vagonul lui clasa I, și se întrefineă părintește, cu pribegii fără căpătâiu... Își stăpâniă durerea și abia din când în când își ducea mâna la ochi, să șteargă ceva... Se improvizase un foc din vreascuri, pe colina din fața gării. Bărbați și cucoane se abăfuseră prin sat, și veniau încărcăți cu de ale mâncării: carne de vită, pui, ouă, lapte. Unul, mai deștept, venia cu un borcan de vin vechiu, dela părintele...

Suferința aliniase rândurile; eram acum ca frații.

Spre seară pornim să ne aranjăm pentru noapte, căci nu eră nădejde să ne mișcăm de aici până a doua zi.

* * *

Atunci sosește un tren cu soldați germani, într'un chiot și țipete de „Gloria, victoria“.

* Din volumul ce va apare: *Cum eră odată.*

— o □ o —

Cum au dat cu ochii de noi, ofițerii s'au grăbit să intervină: Cine sunteți? Încotro mergeți? Cine a fost nebunul, care v'a pornit de acasă, pe dv., cetățeni pașnici și venerabili?

Unul mai tinerel se înflăcărase:

— Astea sunt infamii ungurești. Plecați înapoi și nu vă temeți de nimic. Vom face ordine foarte repede. Să nu uitați: azi suntem la 14 Septembrie; în câteva săptămâni am intrat în București... Și s'a isprăvit...

Am intrat în vagoane să ne vedem de cină, lăsând în urma noastră, — cu o nuanță de răutate a hoșului de păgubaș, — pe comisarul detectivilor din Cluj, și pe ofițerii germani, cari țineau să ne „salveze“ cu orice preț. Le-am urmărit cearta până noaptea târziu, observându-i cum se agită și cum cer deslușiri telegrafice și telefonice, dela Cluj, Budapesta, ori — cine știe — poate chiar dela însuș Kaiserul.

* * *

Comisarul detectivilor a rămas biruitor din acest mic conflict diplomatic. A doua zi trenul nostru plecă spre Cluj. Când am sosit în gară, am stat câteva clipe în nesiguranță. Să descindem? Ori să ne vedem de treburile noastre? În curând suntem avizați dela vagon la vagon: „Mitropolitul descinde“. Nu mai încăpea acum nici o îndoială. Ne-am dat jos cu toții.

Pe peron era un Babilon.

Protopopul Clujului ne întâmpină, și ne conduce în restaurantul gării. Ne era dor de o farfurie cu supă caldă, căci de celelalte aveam. Și cum ne strecurăm printre lume și aglomerăție, un șipet strident se ridică:

— Balázsfalva! (Blajul!)

Apoi un altul și mai strident:

— Halál Balázsfalvára! (Moarte Blajului!)

Într'o clipă ne-am strâns rândurile în preajma bătrânului Arhiereu și a sfetnicilor lui.

Jandarmii aveau însă ordine, pe semne. Ne-au înconjurat repede, ocrotindu-ne de furia plebei. Și așa am răsbătut până în restaurant, între huiduielile patriotice ale vulgului, alegându-ne abia cu câteva... scui-pături —

La înapoiere, peronul era aproape curățat de lume. În dreptul magaziiilor se distribuia ciorbă și pâine gratuită pentru refugiați. Un elev vine și ne dă lămuriri. Erau două

categorii: una pentru *Săcui*, cu pâine albă și ciorbă bună; alta pentru cealaltă lume, cu ciorbă proastă și pâine neagră.

Elevul îmi oferă două felii de pâine albă:

— Să poftescă domnul profesor!

— Nu iau, prietene! Asvârle-o... Nu e pentru noi... S'o dea săcuilor.

* * *

Când trenul a plecat din gară, am rămas cu sufletul cuprins de o adâncă mâhnire. Până aci tot a mai fost cum a fost. Eram acasă — și întâlneau la orice halță un cunoscut, care te întrebă cu dragoste, dacă n'ai lipsă de ceva.

Dar ce va fi de-acî înainte?

Stam la geam și urmăream jocul scânteilor asvârlite din locomotivă.

De cele două părți ale liniei, focuri apropiate indicau popasurile refugiaților din Ardeal. Era ungerimea și secuimea dela țară. În deosebire de lumea ungurească dela orașe, care se urcase în cel dintâiu tren, cu ce avea pe ea, cei dela sate o porniseră, — cu cățel și purcel — luând cu ei tot ce aveau, tolăniindu-se în fânul carălor cu boi...

Era o noapte clară, cu mângăieri pentru toată lumea, și noi ne cufundam în întunerecul exilului, ori — cine știe — poate în acel al morții...

Al. Ciura.

REFUGIATUL

...Ușa biroului se deschide încet și înaintea mea se înfățișează un băiat cam de vre-o optspezece ani, cu fața plăpândă, cu ochi mari, albaștri și cu părul în desordine. Poartă haine de licean, colbuite și neglijate, ca și ghetetele, cari se desiră pe la cusături și sânt setoase de-un picur de cremă. În spate are un sac de turist, care însă nu-i de loc bulbucă și se vede cât de colo, că nu mai sânt în el nici merinde, nici schimburi. O periură de dinți își scoate perii roși din buzunarul vestonului, care-i umflat cu un carnet voluminos.

— Bună ziua, Domnule profesor! Nu mă mai cunoști? Eu sânt elevul Nichifor Ciupercă.

— Așa! Dar de unde vii în halul acesta?

— Și rostind vorbele acestea, pe dinaintea ochilor mei trecu înfățișarea curată a elevului Ciupercă, din clasa VI-a modernă. Mi se păru că-l văd, curățel și sfios, cum șade în bancă, încordându-și privirile, ca să urmărească cu băgare de seamă fiecare vorbă, fiecare gest al profesorului.

Simțeam, că mă simpatizează, că între sufletul lui și al meu este o legătură tainică și scumpă. Și era, întradevăr. Elevul Ciupercă se abătuse, ca și mine, în Țara Româ-

Amiază de vară.

*În unde blonde curge liniștit
prin crengi și frunze soarele de-amiază...*

*Comori aprinse 'n ceruri scânteiază,
Mii juvaeruri plouă din zenit...*

*Pe rând mișcări și zvonuri au murit.
Fierbinte verii viață dormitează...
Cu degetul pe gură, lin planează
tăcerea peste crugul ațipit...*

*Ca plumb apasă liniștea 'n dumbravă;
frunzarul este-atât de nemișcat
și mut, de-ai spune c'a băut otravă...*

*Dorm holdele și doarme blânda boare, —
Doar respirarea clarelor izvoare
arar s'aude ca și-un stins oftat...*

George Voevideca.

nească, de pe aceleași meleaguri îndepărtate și alungat de viforul ucigător, ce se lăsase peste neamul nostru. Prin 1915 străbătuse și printre ei, elevii de liceu, vestea apropiatei mobilizări, care va dărâma frontierele și va face să se întrevadă o nouă viață. Și el, împreună cu alți tovarăși, cari credeau orbește și adânc în izbăvire, au plecat într-o seară de Mai, ca la plimbare spre creasta munților, ce ademe-neau din depărtare. Și a doua zi de dimineață, s'au pomenit cu toții sănătoși în Azuga.

„Am deschis ochii mari și am respirat adânc, — îmi spunea elevul Ciupercă Nicolae, când a venit atunci la mine — ca să sorb toată seninătatea acestei zile, toată veselia și toată fericirea, ce tremura în undele aerului. Eram beat de mulțumire și eram atât de ușor, că-mi părea, că plutesc ca un fluture. Mă simțiam în țara românească, în țara, la care visasem atâta în băncile liceului. Mă aflam în țare pe care așteptam cu nerăbdare s'o văd lărgindu-se până acolo, unde doream noi“.

Cu iuțeala fulgerului îmi trecură toate acestea prin minte, când văzui acum înaintea mea pe elevul Ciupercă. Și-mi închipui că acum vine cu iluziile spulberate, cu sufletul amărit, ca să se plângă de cele ce a avut să sufere în acești doi ani de război. De-aceea îl întrebai, așa cu glasul stâns pe jumătate:

— Ai ajuns rău, prietene, ți-e dor de casă, nu-i așa? Ai vrea, să nu mai fii pribeag?

— O nu, nu am ajuns rău. Acum am ajuns iar bine. Dar am fost rău. Dumneavoastră știți, că am rămas în București, la căderea orașului. Eram pe-atunci bolnav și n'am putut să pornesc împreună cu țara, cu oastea și cu drapelul sfășiate. Ce greu mi-a căzut și cât am suferit din pricina asta! Am trăit, un an și jumătate, în capitala ocupată, vecinic cuprins de teamă, că au să mă recunoască și au să mă ducă napoi acolo, unde n'aș mai fi vrut să mă reîntorc, decât odată cu visul împlinit. Și de ce mi-a fost teamă n'am scăpat. Într-o zi, în primăvara asta, mă pomenesc că mă chiamă și pe mine la consulat. Mă duc eu, și când ajung acolo, o mulțime de lume. Ne strânseseră pe toți, cari ne mai găseam prin București și ne recrutau. Ne trimiteau apoi în țara de unde plecaserăm. Când a venit rîndul meu,

am intrat cu sufletul neliniștit, dar gata să înfrunt primejdia. M'au examinat, nu m'au aflat bun și mi-au dat drumul, dar cu condiția, ca să mă prezint din nou, când m'or chema.

Am promis, că mă voiu supune întocmai, dar când m'am văzut iar afară, în stradă, liber și fără de soldat în urma mea, m'a cuprins deodată un dor nebun după cei cari au plecat departe și cari îndurau toate neajunsurile, acolo unde eră oastea și drapelul. M-am hotărît repede: Voiu trece peste tranșee, cu orice primejdie, numai să pot ajunge drapelul țării. Și-acum iată-mă, am venit iar la Dumneavoastră, ca și acum trei ani, când trecusem iar o graniță a țării.

— Bravo, Ciupercă! Văd eu, că ești aici, dar nu mă prea dumeresc, cum ai putut trece peste tranșee. Cum, nu mai sunt pe acolo soldați de pază, nu mai sânt rețele de sârmă? Poate trece ori-și-cine, când vrea și cum vrea?

— Ba, nu, domnule profesor. Sânt și soldați, sunt și sârme, chiar electrice, dar vedeți, se poate și altfel.

Și, fără să-l mai întreb din nou, văzând, că-l ascult cu interes, continuă:

— Să vedeți. Ori cât e neamul de isteț, Românul îl întrece. Că trăește acum cu el în casă de-un an și jumătate, i-a învățat toate meșteșugurile și se folosește de ele. Ce-ar fi, Doamne, ce-ar fi dacă n'ar fi așa?...

Am pornit din București spre Brăila, cu permisul unui prieten. Iar de-aici am luat-o pe jos, prin sate, peste câmp, spre Siret. Oamenii noștri mă adăposteau, îmi dau mâncare, mă îndrumau pe unde să apuc, ca să nu întâlnesc posturile și așa cu blânda și înțeleapta lor povățuire, am ajuns până în cel din urmă sat, de unde se vedeau tranșeele. Aici m'a povățuit un moș ce să fac.

— Băiete, te duci pe colo, pe colo, apuci așa, faci la stânga și te pomenesti lângă sârme. Păzea însă, să nu le atingi, că sunt electrice și îndată ce le mișcă o pasăre doar: Zărr! zărr: sună la post și te pomenesti cu santinela. Dacă o fi și-o fi să pățești așa, nu-ți perde capul! Spune că vrei să mergi la Brăila, nu la Galați. M'ai înțeles? Bagă bine cuvintele astea în cap și nu le uita?

Și am pornit. Am apucat la stânga, am dat la dreapta și am

ajuns deodată înaintea sârmelor. Mă tupilez, mă târăi, ca șarpele și cercetez cu băgare de seamă în jurul meu. Nu eră nimeni: Atunci o iau înainte și mă plec, să trec printre sârme. Inima 'mi bătea cu putere și 'mi părea, că se 'nvârtește pământul cu mine. Nu bag de samă și mă 'npiedec, cad între sârme și răsare deodată din pământ, aproape de mine, un soldat cu chivără și cu arma în mână:

— Halt! wer da!

Eu nu răspund nimic. Pământul se 'nvârtește cu mine. Rețele de sârmă se înalță, se ridică până la cer, iar de departe par'că aud zgomote infernale, bubuituri de tunuri și părăituri de mitraliere și de armă:

— Wo gehst du?

Deschid ochii și văd santinela înaintea mea. Incep atunci să tremur și'mi aduc aminte de vorbele moșului:

— Mă rog, iertați-mă, vreau să mă duc la Brăila! Și arăt cu mâna în direcția, din care venisem, „mi-s acolo părinții și vreau să mă duc la ei“.

Soldatul clipește din ochi, zâmbeste și'mi face semn din mână:

— Nein, zurück!, verfluchter Kerl! Si mi arată să mă'torc — spre Galați, adecă de unde zisesem eu, că venisem și unde doream să mă duc!.. Mi se păru atunci, că văd iar chipul moșului, cu zimbetul lui blajin, și-mi păru, că-l aud din nou, cum mă povățuește:

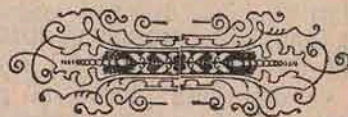
— Păzea! apuci așa... De-o fi să te prindă... Brăila... Să fii bine minte!...

Am pornit spre Galați, urmat de privirile santineleni și, când am dispărut după o colină, că nu se mai zăreau sârmele, am început să salt de bucurie și să fluer. Se apropiau umbrele sării și dealungul șanțului părea că zăresc neîntrerupt pe bunul moșneag.

— Păzea!... Nu uita!.. Spre Brăila!... Am început atunci să râd cu hohot!

— O, bată-te să te bată, dar urit mai fripeși pe neadormitul paznic!

Sebastian Bornemisa.

Cântec.

*Grădina mică doarme
Și zarea e pustie;
Prin ramuri înflorite
Un vânt ușor adie.*

*O palidă lumină,
S'așterne pe cărări,
Și doina dulce pleacă
Cu dor, din depărtări.*

*Îmi plec capul pe mână,
Ascult doina și tac,
Iar stropii cei de rouă,
În lacrimi se prefac...*

Roza Precup Covrig.

— o □ o —

BORDEIUL

IOAN L. CIOMAC

Inceput de iarnă.

Un drum îngust și nebatătorit, desfundat de ploii îndelungate, călăuzește pașii celor doi cai voinici, prin gârlele săpate de apele repezi, către bordeiul lui moș Vasile, așezat cu fața spre răsărit la poalele unei păduri pleșuve.

Vântul rece mângăie obrații celor patru prietini de vânatoare, cu cari străbat, fără de grijă, locuri necunoscute.

Caii osteniți, trag din greu căruța hodorogită ale cărei roți mari, lasă urme adânci.

La o cotitură a drumului, după un dâmb de pământ, se arată lămurit bordeiul.

Inconjurat cu gard împletit din nuele, este desgrădit numai în față.

La o parte, într'o împrejmuire slabă, rumegă liniștit și nepăsător cei doi boi și vaca lui moș Vasile. Ochii cumiși ai vitelor privesc întrebător.

În stânga drumului, pe o baltă, un cârd de găște albe și gălăgioase, înnoată în apă murdară și pe jumătate înghețată.

Ne oprim.

Obosiți de drumul lung, prietini se coboară, îndreptându-și trupurile ce au stat ghemuite.

Infrigurați intrăm în bordei.

O ușă din scândură subțire, joasă, scârțâind, se deschide pe dinăuntru. În prag se arată nevasta lui moș Vasile, femeie ca de 40 de

ani, înaltă, zdravănă și purtând săpate în obrazul roșcovan urmele celor cinci copilași, cari la vederea noastră se ascund grăbiți și speriați, pe după horn.

Făcut într'o groapă săpată, deasupra căreia, așezate la rând lemnele necioplite și-au făcut loc în pământul umed, pe dinăuntru e lipit cu lut. Jumătate din locul cel are, îl ține un cuptor lungăreț și scund pe vatra căruia pârăe și aruncă scântei un foc de vreascuri. Flăcările albastrui se ridică spre horn, împletecindu-se și desprinzându-se cu figuri neînțelese din văpaia jarului.

Un miros pătrunzător umplea golul celor patru pereți; la unul se putea distinge ceva asemănător unei ferestre, prin care zorile soarelui ce apunea căutau să se furișeze în vr'un colț întunecos.

Ne așezăm pe niște scăunele joase, cioplite din lemn și cu patru picioare, scurte, puse în cruciș.

Nici o vorbă.

Frecare are înaintea ochilor mizeria în toată goliciunea ei.

Oare cum întristat, mă gândeam la orașul din depărtare cu casele mari și străzile lui largi pline de lumină.

De după un colț al hornului, speriată și sfioasă își arată capul o copiliță cu părul bălai, nepieptănat și despletit.

Înaintea focului, mama își mângăie mezinul neastâmpărat. Razele soarelui, grăbite, se ascund nesimțit după dealul acoperit cu pădurea bătrână: în bordei se întunecă.

Nevasta lui moș Vasile se ridică și de pe o poliță, aduce o lampă mică, înegrită de fum, pe care aprinzându-o, o așeză într'un cui ruginit, deasupra cuptorului.

Licărirea slabă a luminei dela lampă se răspândea greoi în încăperea îngustă, oprindu-se pe fețele noastre roșii de vânt.

Liniște mereu.

Nimeni nu îndrăznește să spună ceva, ca să nu tulbure gândurile celorlalți, cari se vede bine — zburau în depărtări necunoscute.

Moș Vasile intră în bordei. Plețele lui argintii, păreau că tremură la atingerea razelor luminei de lampă.

„Ei ce faceți? Mergeți? se întunecă acuș“ „deabinelea și până înoptează trebuie să fim“ „așezați!“ „Și uitându-se spre locul unde îi

era atârnată pușca cu două țevi, se îndreptă și o luă pe braț.

Liniștit mă ridicai de pe scăunele și făcui semn celorlalți să ne grăbim — că perdem pândă.

Ne-am luat sara-bună dela nevasta lui moș Vasile și cu pași grăbiți, cu armele la umăr, suim o potecă strâmtă, printre copaci bătrâni și colțuri de piatră lunecoase, ca să ajungem mai repede la locurile de pândă.

* * *

Aerul rece, ne descreți frunțile. Pășeam încet pe drum nesigur, cu capul aplecat.

Un fior de durare mă zgudui, gândindu-mă la bordeiul lui moș Vasile

— o □ o —

Cântec.

*Prin copaci atârnă noaptea
Negrile-i dantele;
Cu ochi mari privesc de-aproape
Miile de stele.*

*Svon de frunze răvășite
Vântul lin aduce,
Aș pleca și nu știu singur
Încotro m'aș duce...*

Hrisant P. Dăscălescu.

— o □ o —

PRIMĂVARA

Soarele cald, care din înălțimea cerului deșteaptă natura, își trimete razele arginții asupra noastră.

Totul se mișcă, toate prind viață... Insectele și omul, floarea și copacul și paserile sburdalnice; toți și toate își deschid ochii ca la un semn dat, cu un surâs de mulțumire.

Toată natura încearcă să-și arunce jugul hainelor de iarnă, să scape din închisoarea rece și umedă unde a fost aruncată de-alungul atâtor luni. Toți ne grăbim ca să străbatem la larg, ca să sorbim cât mai curând și cât mai mult aerul cald și dulce al primăverii, ca să ne răsfățăm la razele scumpe și binefăcătoare ale soarelui superb.

Ne simțim mai ușurați... Parcă ar dispărea o ceață ce ne întunecă gândirea, parcă ne-am desface de lanțuri grele cari ne opreau în mers, cari ne încătușau voința și energia. Inima condamnată la tăcere, astăzi ș-ar deschide gura, ca să

grăiască în tonul ei ademenitor. Ghița ce o împrejmuia se topește, pleacă rușinată și, în locul ei, țâșnește un izvor cald și dulce, izvorul dragostei și al pasiunilor.

O mișcare generală...

Neliniște și vioiciune răsare pretutindeni. Speranța cu surâsu-i grațios se apropie de sufletul celor necăjiți.

Energia lăncezită prinde putere și pleacă la drum.

Voința, care lovită de furtunile vieții, se clătină nehotărâtă, astăzi parcă își ridică capul mai sumeață.

Iar cei obosiți și măcinați în luptele crâncene și nedrepte ale vieții, acești nenorociți cari se înfrățeau cu moartea, astăzi se întorc cu spaimă dela acest monstru cinic și îngrozitor. Astăzi și aceștia privesc soarele drept în față și cerșesc o bucăică din mila ce o împarte tuturor cu atâta generozitate, puternicul împărat cu plete arginții.

Văzduhul e cald și parfumat. Cântece, joc și veselie pretutindeni, o muzică dulce ne chiamă la viață.

Natura a înviat!

Dr. Ludvic Ciato.

Dorim tuturor abonaților, cetitorilor și prietinelor noștri, să petreacă cu bine Sf. Sărbători ale Învierii.

*

Nouile abonamente ale „Cosinzei”.

Reaparitia revistei noastre după o întrerupere de șapte ani, a fost călduros salutată de toată presa românească și cetitorii noștri s'au grăbit să răspundă cu toată dragostea apelului nostru prin care îi rugăm, să spriginească această revistă, care nu urmărește decât un singur lucru: să dea cetitorului și familiei românești, o lectură

sănătoasă, instructivă și distractivă, în genul marilor reviste străine, atât de mult iubite și prețuite de publicul cetitor.

Astăzi, după trei luni dela reaparitia noastră, ieșim în condiții tehnice tot mai perfecționate și cetitorii noștri s'au putut convinge, că nu am cruțat nici o jefă pentru a mulțumi și cele mai exagerate preferenții. Aceasta o vom face o și în viitor și tipografia revistei „Cosinzeana”, care se va instala în curând în Cluj, va avea mai ales această menire: ca să asigure existența acestei reviste, care într'un timp scurt s'a știut face îndrăgită de toți cetitorii săi.

Scumpirea nouă, cu 20% a hârtiei, cu 100-150% a poștei, ca și cea a mâinei de lucru, pe lângă multele greutăți ce le avem, venind acum să mai îngreuneze și ele sarcina noastră, ne vedem siliți să urcăm și noi abonamentul într'o ușoară măsură, *fixând noul abonament la 50 de lei pe 1/2 de an și 25 lei pe 1/4 de an. Abonamentele plătite până acum pe un an întreg și cele plătite pe 1/2 de an, rămân, cu toate acestea, neschimbate și mica urcare de 10 lei pe 1/2 de an, vechii abonați, cari au făcut deja plata abonamentului, nu mai sunt obligați să o suporte.*

Cei ce reînnoiesc însă abonamentul cu 1 Aprilie, sunt rugați să fină socoteală de noul abonament și să trimită fără întârziere achitarea lui, căci între împrejurările date, când asupra unei publicații se ridică atâtea greutăți materiale, este imposibil a credita cetitorilor și a aștepta ca plata abonamentului să se facă în mod neregulat.

Sperăm, că cetitorii noștri înțeleg cu toții acest lucru și ne dau, ca și n trecut, și acum tot sprijinul lor, pentru care le mulțumim înainte și din toată inima.

*

Coperta noastră nouă i se datorește Dlui *Gheorghe Șerban*, tânărul și distinsul desemnator din Cluj. Tot de dânsul sunt făcute și vignetele, cari împodobesc diferite pagini ale revistei noastre.

*

PAȘTILE

Dangăt de clopot tremură în văzduhul plin de seninătatea zilelor de primăvară și sufletul se înalță cucernic spre Cel ce a înviat a

treia zi din morți. Paștile, cea mai înălțătoare sărbătoare, umple toate inimile curate de sentimente nobile și trezesc în fiecare din noi icoana aceluia, care a luptat, a suferit și a biruit.

Icoana lui fălăind pe o clipă pe dinaintea ochilor noștri sufletești, noi simțim aieva toată marea a-cestei zile și tot adâncul minunatelor cuvinte: *Christos a înviat!*

Această înviere, în care noi credem, a fost aieva. Noi o simțim nu numai ca buni creștini, ci și ca buni Români. Căci oproșiți am fost și noi și am înviat. Am înviat când lepedea eră mai grea pe mormântul nostru și când nimenea n'o mai credea, că putem învia!

Christos a înviat! Aceste cuvinte azi îmbucurătoare, în sufletul nostru românesc mai înainte erau spuse cu durere, dar cu nădejdea și dorul de a ajunge odată să fim cu toții uniți. — Golgota o făceam de aproape o mie de ani, și iată-ne astăzi uniți, iată-ne astăzi străși la sufletul mamei noastre, iată-ne cu toții în România-Mare! Christos a înviat pentru noi toți Români, ne-a ascultat rugăciunile Atotputernicul Dumnezeu și mai veseli ca ori când putem să ciocnim azi ouăle roșii. De aceea avem datoria, că acum să îngrijim cu sfințenie darurile Dumnezești primite, pământul României-Mari, să-l muncim cu răvnă spre înaintarea și mărirea lui, cu tot sufletul să luptăm pentru națiune și unirea sfântă frățască, ca să arătăm lumii că am fost demni de România-Mare, câștigată cu atâtea jertfe și renunțări.

În anul acesta sărbătorește toată lumea creștină Sfintele Paști cu noi de-odată. Ce veselie, ce bucurie, flori pe toate căile, cântece, fericire! Îndeobște tineretul cu jocurile și dansurile lui, distrage atât de mult sufletul dornic de aceste plăceri.

Sfintele Paști, sărbătorește tuturor creștinilor dea Atotputernicul Dumnezeu să o sărbătorim întotdeauna în veselie întru mărirea și gloria României-Mari! *Aurora.*

*

Un cuvânt din Basarabia.

Neuitate rămân pentru noi, pribegii ardeleni, lunile petrecute pe pământul scump al Moldovei dintre Nistru și Prut și o dorință dintre cele mai ferbinți, pe care le nutrim, este, să putem relua un contact cât mai viu cu Basarabia noastră scumpă. Avem convingerea aceasta, că un contact cultural cât mai nemijlocit

între Ardeal și Basarabia, ar fi din toate punctele de vedere de-o reală importanță pentru amândouă aceste provincii și mai ales pentru întărirea ideii de *românism* curat și cinstit, ferit de orice altă nuanță streină și falsă.

Basarabia, ca și Ardealul, are sufletul sobru și încă neotrăvit cu desăvârșire de miasmăle preocupărilor politice, — de aceea o apropiere culturală între noi ar face, nu numai să ne înțelegem toate dorurile și durerile, ci și să devenim un element de închiegare și de consolidare a ideii de Stat Român, pe aceste meleaguri.

Pentru aceste considerații ne bucurăm de ecoul pe care revista noastră l'a trezit în Basarabia și ne permitem a da aci următoarea scrisoare a unui intelectual basarabean de frunte, care are un merit deosebit pentru consolidarea școlii românești în această provincie. Domnul Nicolae Popovschi ne va iertă, că violăm secretul acestei scrisori pe care ne-a adresat-o, — o facem însă pe deplin conștienți, că gândurile d-lui Popovschi sunt un ecou credincios al întregii Basarabii intelectuale și că atare este de mare interes, ca el să fie cunoscut în toată sinceritatea lui.

Iată, ce ne scrie dl Nicolae Popovschi, fost director al învățământului secundar al Basarabiei, în cei dintâi ani după unire:

Mult stimat d-le Bornemisa!

Cu mare mulțumire am primit și cu multă plăcere am cetit Nr. 1 al revistei „Cosinzeana“ ce ați binevoit să mi-l trimiteți.

Plăcere mi-a făcut mai întâiu faptul, că v-ați adus aminte de Basarabia, că nu ați uitat și de mine... Au trecut aproape patru ani dela unire, noi însă frații „Români din patru unghiuri“, tot încă rămânem depărtați unii de alții nu numai în spațiu, da' par'că chiar... „în cuget și simțiri.“ E o mare nevoie să ne vedem mai des, să ne cunoaștem mai bine, căci împrejurările trecutului vitrig, prea ne-au înstreinat. Nu știu pe ce cale și cu care mijloace s'ar putea de făcut aceasta mai cu spor, mai ușor, în tot cazul o măsură din cele mai nimerite e schimbul de păreri prin tipar, legătura prietenească prin o muncă comună culturală.

O și mai mare satisfacere am simțit când am văzut, că în revista D.-v. nu e nici un cuvânt de po-

litică. Această mărturisire poate Vă surprinde pe D.-v. Nu mă mir. Sunteți fiii Ardealului eroic, căruia istoria i-a îngăduit să desfășoare o mare și rodnică muncă culturală în trecut, și astăzi sunteți ocrotiți și călăuziți de povața mărețelor umbre ale nemuritorilor Maior, Șincai și Micu. În astfel de împrejurări fericite, poate că orice sbucium politic nu vă dă nici o grijă, nu vă inspiră nici un desgust.

Noi suntem Basarabeni, cari în trecut am fost lepădați de Dumnezeu și uitați de oameni, suntem acei frați ai D.-v. cari atâta amar de vreme am fost lipsiți de cultura românească. Din nenorocire, dela trecutul atât de trist, am trecut imediat la prezentul politicianist, plin de patimi, și cultura curată, de care suntem atât de însetați, ne vine cu multă sfială, cu mare greutate, pe când se crede că aici, anume în cultură, e singura cale a deșteptării și a propășirii, de care atâta nevoie are neamul nostru.

Cred că după aceste lămuriri veți înțelege bucuria ce mi-a adus „Cosinzeana“ și veți primi sincera mea dorință, să aveți cel mai mare spor în munca D.-v. culturală.

Voi fi fericit când împrejurările îmi vor îngădui să vă trimit și eu ceva pentru revistă.

Chișinău, 18 Febr. 1922.

Cu cel mai adânc respect
Nicolae Popovschi.

*

Spiritul de înegrire.

Să te ferească Dzeu să ajungi în gura unui român din zilele noastre! Nimic nu-i bun, nimic nu-i cinstit, nimic nu-i cum ar trebui să fie. Taie și spânzură.

Te gândești la atâtea zeci de mii, sute de mii de muncitori ai condeului, prin cancelarii, pe catedrele profesionale, prin laboratorii, prin fabrici, cari lucrează din greu și prestează ceva, românul meu îți svâcnește din colțul buzei, îți dă din umeri și-ți ratează observația cu un: „Ei aș! nenisorule! mie-mi spui?“ Și crede că te-a 'nfundat. Dar tu auzi par'că suspinele oamenilor, cari muncesc și cari, nu că așteaptă o răsplată vădită, dar nu vreau să fie ponegriți pe nedreptul.

Este o boală aceasta, care e răspândită pretutindenea în zilele noastre. Ea trebuie combătută și pentru a o combate, ne folosim de sfaturile pe care le dă francezilor dl Marcel Prévost, cunoscutul scriitor francez, conducătorul revistei parisiene:

„Revue de Paris“. Acesta după ce descrie pe un francez, care joacă la bursă, care pierde și își află scăpare în brațele unei văduve bogate, recomandă acestuia, care este plin de pesimism față de stările de astăzi, ca să facă în fiecare dimineață un exercițiu de recapitulare a stărilor de mai înainte. Și Marcel Prévost zice: „Te duci cu gândul la primăvara anului 1914. Respiri greaua atmosferă de furtună, care plană asupra lumii. Apoi vine declarația de război... Charleroi... invasiunea... oprirea dela Marna... Iser... Champagne... Somme... Verdun... Hecatombele de vieți franceze... departamentele noastre pustiite... Rusia, Serbia, România trântite la pământ. În sfârșit, chiar și în preziua Victoriei, neliniștea sufletească supremă, râul fatidic trecut a doua oară de dușman, Parisul bombardat... Exercițiul constă în a medita bine asupra tuturor acestora. Și mai apoi te gândești cu tărie: „S'a isprăvit! S'a terminat cu o victorie, pe care nici cei mai optimiști nu o sperau“.

Așa uită Marcel Prévost năcazurile financiare, economice, de alimentație și de locuință și este cuprins de optimism pentru viitor.

N'am putea să tragem și noi o paralelă la cele scrise și susținute de Marcel Prévost? Nu ne-am putea reaminti mizeriile grozave prin cari am trecut, pribegiile, locuințele de troglodiți, sbuciumul sufletesc, de par'că te simțiai într'un iad? Ne mai vaicărăm? N'ar fi mai cu cale să ne luăm toate puterile și să prestăm muncă pozitivă, solidă — delaturând, firește, pe farsorii, pe „ariviștii“, cari își umplu numai buzunarele și-și bat joc de muncă?

Dar în privința pesimismului nostru actual suntem numai discipoli. Ian' să ascultăm pe unul din măestri nostri.

Henri de Régnier, scriitorul academician, romancier și poet francez apreciat, scria în rev. franceză „Les Annales“ următoarele: „...n'am văzut niciodată un englez sau un german, care să nu fie mândru de patria sa, n'am întâlnit, în schimb, francez, care să nu pară că este rușinat puțin de a lui. — Ascultați pe doi francezi povestind despre Franța și închipuiți-vă că-i ascultă un strein. Ce-i va fi dat să audă? Nimic, decât doleanțe sau recriminări fără de sfârșit. Pe toate le trec în revistă: comerț, industrie, administrație și politică; nimic nu scapă criticei lor nemiloase. Sunt severi față de oameni și față de lucruri, atât de se-

veri, încât streinul, care-i ascultă, va concluda în urma spuselor lor la declinul iremediabil și la decadența noastră definitivă. — Nemulțumirea atât de obicinuită a francezului cu Franța, vine de acolo, vreau să o cred cu tărie, că își face o idee înaltă despre aceea ce *ar trebui* să fie Franța. Să credem că singur acest sentiment îl duce să nu recunoască ceea ce, de fapt, este. Să admitem deci că această mărire de înnegrire are drept origine un patriotism îngrijat; dar e departe acest umor ursuz de rezonabilă vedere limpede a oamenilor, cari vreau să știe exact ceea ce este, pentru ca să nu rămânem acolo unde suntem! Mofluzenia aceasta sistematică, este unul din cusururile cele mai grave ale francezului de astăzi și te face să preferi cu mult hipohondriei sale morocănoase (colțate), judecata limpede, aspră sau brutală, a streinului“.

Gazetăria și opinia publică românească din vechiul regat, a stat și stă sub nemijlocita influință a spiritului public din Franța. De aceea diagnoza adusă de dl. Régnier pacientului francez, se potrivește, se aseamănă ca două picături de lapte cu diagnoza adusă românului nostru. Cum își încruntă sprâncenele și cum scuipă franțuzul, așa trebuie să se burzuluiască și să scuie și românul!

Dacă susține dl Régnier că englezul sau germanul își laudă țara lor până 'n pânzele albe, ne gândim la *Bernhard Shaw*, la *Thackerai* la *Swift*, la „*scrisorile lui Iunius*“ sau la „*Der Rembrandt Deutsche*“ (Langbehn), *Schopenhauer*, *Nietzsche*, *Karl Kraus* și atâția alții, cari au spus și scris adevăruri crude. Cu toate acestea fapt este, că spiritul

de înegrire, când vorbesc englezii și germanii cu streinii, dispăre și se manifestă o mare dragoste față de patria lor. Dar despre această dragoste au dat dovezi strălucite și francezii în decursul războiului. Numai că spiritul de înegrire roade la arborele vieții, în timp de pace.

Și noi, discipolii, bârfim ca nește babe bătrâne, cari își omoară timpul cu „pasianțe“, la drojdiile de cafea neagră turcească... Nu de geaba am fost atâta amar de vreme sub păpucul turcesc...

Numai că, acum, când România este „întregită“, *ar trebui* să ne băgăm cu toții mințile în cap...

Ilie Marin.

Un oraș fără doice...

E primăvară. Din înaltul cerului mănunchi de raze dătătoare de viață se respiră și mugurii creapă pe crenșile, prin care a început să curgă o nouă viață. În parcuri cărările sunt netezite, prânzuite și grămezile foilor moarte nu le mai zărește ochiul nicăiera. Pe sub tufișuri, ici-colea, floricele plâpânde își scot sfioase capurile, iar din înalt picură cântec de pasări. E primăvară, dulce și scumpă primăvară, bucuria tuturor, dar mai ales a palizilor și plâpânzilor copilași din orașe înegrite de fumuri, cari abia au așteptat să poată fi scoși din odăile reci și lipsite de aer, în seninătatea parcului dătător de viață...

Pe cărările lungi și șerpuitoare aleargă cârduri de cărucioare, în care sclipesc, ca măgelele, ochișori plini de viață și zimbesc fericite buze subțirele și suave. În urma lor pășesc cu grije mame duioase ori doice simpatice pe cap cu broboada albă.

Poate rar ne gândim, într'adevăr

la ființele acestea, care grijesc și cresc în orașele mari copilași nostri plâpânzi și numai atunci, când ele ar lipsi, am simți poate câtă nevoie avem de sprijinul, de munca și de devotamentul lor.

Crescute în mijlocul nostru și inerent în casele cu copiii, unde mama este bolnavă, ori lipsește, — doicele sunt, într'adevăr, un simbol de vitalitate a poporului și însemnat sprijin în casa unui om. Prin asociația de idei, împingând mai departe șirul gândurilor, am putea îmbrăca figura doicii într'o dulce poezie idilică, intimă și plâpândă și am putea hotărât afirma, că un oraș în care doica nu se vede, este un oraș al părăsirii, al păcatului și-al peirii.

Poate astfel de orașe nici că există, se gândește omul, — și, vai, realitatea este cu totul alta. Doicele se împutinează aproape pretutindeni, an de an, și sunt orașe, în care ele abia se mai văd, ori nu se văd de loc chiar. Un astfel de oraș, din care doicele lipsesc cu desăvârșire, este astăzi și Parisul. Înainte cu 30 de ani încă, în Paris erau consemnate vre-o 12.000 de doice, — dar de-atunci numărul lor se împutinează mereu. Cu cinci ani mai târziu, abia mai găsim 5000, iar în 1910 abia 2000. Statistica din 1920 descoperă apoi crudul și durerosul adevăr, că din Paris doica lipsește cu totul.

Este de prisos să mai adăugem la această constatare reflecțiile noastre. Ea dovedește, și așa este în adevăr, că în Paris nașterile sunt tot mai puține, că în familiile, cari își pot permite ținerea doicelor, nu se mai nasc copilași în măsura în care se nașteau altădată.

Și odată cu dispariția doicelor cu broboada albă, dispăre din casa parisiană și bucuria, pe care ți-o poate da numai nevinovatul popor plâpând, care știe atât de dulce să ngâne: na-na, na-na...

O vătămare de onoare. Într'o comună din Germania — numele nu-mi vine acum în minte — un cetățean, pare-mi-se faurul comunei, s'a exprimat odată în public, că jumătate dintre consilierii comunali sunt boi. Domnii consilieri, în loc să fi fost cumiști și să se socotească fiecare ca făcând parte din cealaltă jumătate, își luară cu toții asupra-le porecla de „bou“ și intențară proces de calomnie faurului. În fața judecării, acesta consimți bucuros să-și retragă ofensa adusă și exclamă în auzul tuturor: „Jumătate

PRIMA SOCIETATE ARDELEANĂ DE ASIGURĂRI GENERALE CLUJ

— PIAȚA UNIRII 8. —

CEA MAI VECHIE SOCIETATE ARDELEANĂ DE ASIGURĂRI (fosta Bancă de asigurare, Sibiu), care naționalizând societățile „Első Magyar“, „Első Osztrák“, „Hazai“ și „Nemzeti“, — FACE ÎN CONDIȚIUNILE CELE MAI AVANTAGIOASE ASIGURĂRI ASUPRA VIEȚII, CONTRA ÎNCENDIULUI, GRINDINEI, SPARGERII, EFRACȚIEI, ASIGURĂRI DE TRANSPORTURI TERESTRE ȘI MARITIME, etc. —

Filiala: ALBA-IULIA, ARAD, BRAȘOV, SĂTMAR, CLUJ, ORADEA-MARE, TIMIȘOARA, TĂGU-MUREȘ.

dintre consilierii comunali, nu sunt boi". Cu acest răspuns, consilierii toți se declarară mulțumiți.

*

Care este numărul cel mai mare, care se poate scrie din 3 cifre?

O spunem noi cetitorilor: nu este numărul 999, cum ai crede la prima privire ci numărul 9⁹⁹. Adecă o potențare dublă. 9⁹ știm că însemnează, că avem să multiplicăm pe 9 cu sine însuși de 9 ori. Aceasta operațiune rezultă cifra 387.420.489.

Prin urmare dar 9⁹⁹ este egal cu 9^{387.420.489}. Făcând și operațiunea aceasta, adecă potențând pe 9 cu 387.420.489 primim valoarea cifrei 9⁹⁹. Cifra astfel rezultată e atât de mare, încât nu ajunge o întreagă viață de om să o scrie, chiar dacă ar scrie zi și noapte fără întrerupere. Doar ca să scrii acest număr îți trebuie 369 milioane de cifre, și scriindu-l pe o fașie de hârtie de telegraf, pe centimetru câte două cifre ți-ar trebui o fașie lungă de 18.485 kilometrii...

*

Amenințare de Negru. Sam, un negru din America, slujise cinci ani cu credință și cinste pe stăpânul său. Într-o zi, amicul său Ben îi zise: „Tu slujești pe prea puțină plată și îmbogățești pe stăpânul tău. Trebuie să mergi și să-i spui: „Domnule plătește-mi mai mult, căci altfel —“. Sam care nu se pricepea deloc la grevă, urmă sfatul amicului său și zise a doua zi cătră stăpân: „De azi încolo trebuie să-mi plătești mai mult pe lucru“. „Bine Sam“ — răspunse stăpânul — „vom vedea“. „Ce vom vedea“ zise Sam, — „nici nu vom vedea, trebuie să-mi plătești mai mult, căci altfel —“. „Da? Altfel ce-i?“ întrebă stăpânul într-un ton aspru, iar Sam îngrozit răspunse repede și ușurat: „Altfel lucrez pe-aceeaș plată mai departe“.

*

Apariția unui meteor nou.

Un meteor de mărimea lunii pline a fost văzut în noaptea de 11 Ianuarie. După cum mărturisesc călătorii unei corăbii ce-a sosit de curând din America sudică la New-York, uriașul glob de foc și-a luat calea peste partea sudică a cerului atrăgând cea mai mare atențiune a astronomilor din Brasilia, Argentina și Uruguay. Meteorul avea, cum am mai spus — mărimea lunii pline și lumina lui era atât de puternică, în-

cât călătorii aflători pe corabie au năvălit speriați afară din cabine să vadă ce s'a întâmplat. Apariția cerească a fost vizibilă trei minute și jum., apoi a dispărut pe orizont. În acest timp, pe bordul corăbiei era lumină de-ai fi putut ceti ca ziua. În urma corpului ceresc s'a fost văzut o coadă uriașe strălucitoare.

*

Cine are dreptate? În revistele de drept germane, în timpul războiului s'a încins o discuție interesantă, cu toate-că obiectul asupra căruia s'au scris coloane întregi abia are un preț. Iată despre ce e vorba. Un soldat primește o împușcătură de armă. Doctorii îl operează și îi scot glonțul, care se oprișe în os. Al cui e glonțul scos din rană? 1. Soldatul spune, că e proprietatea lui, după-ce a fost scos din el; 2. Doctorul spune, că e de drept al lui, fiindcă el l-a scos din rană; 3. Fiscul spune, că e al Statului, care duce războiul și a dat ocazie câștigării acestui obiect, apoi și fiind fostă proprietate dușmană, ajunsă pe mâna sa; 4. Franța spune că e proprietatea Statului francez, dupăce a fost proiectat dintr'o armă franceză, a făcut înainte parte din o cartușe franceză și Germania cel mult poate pune sechestrul pe averea capturată dela un Stat dușman, dar aceea nu trece în proprietatea ei și 5. Soldatul sanitar, care țineă ligheanul la operație, afirmă că glonțul e proprietatea lui, dupăce acela era un „res nullius“, care îi aparține primului ocupant; și acesta este el, care a pus mâna mai întâi pe glonțul căzut din rană în lighean.... Juriștii noștri ce zic?

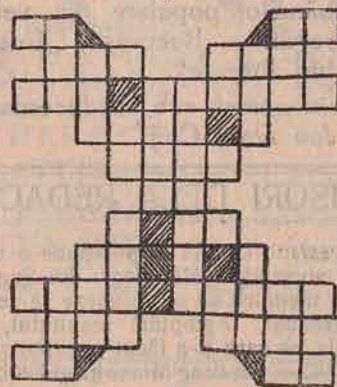
*

Cel mai mare clopot din lume. Goliatul clopotelor are soarta tristă să rămăe pe vecie mut. Din enorma sa gură nu a plecat nici când dangăt duios și singurul glas ce l-a dat i-a fost țipetul de moarte.

Clopotul acesta a fost destinat bisericii de încoronare din Moscova. Când în anul 1735 acest clopot, botezat „Țarul Kolokol“ și gata să fie așezat în turn, dintr'un motiv oarecare a căzut de pe schelele pe care îl ridicaseră și a intrat 6 metri în pământ. Nu e mirare doar colosul acesta avea o greutate de 200.000 kg., având la gură o periferie de 20 metri. Un veac a zăcut îngropat în pământ, până a fost ridicat și așezat pe un postament de piatră la porunca Țarului Nicolae I. A rămas însă fără grai... și de jos ascultă trist graiul clopotelor vii.

? GHICITORI ?

I.

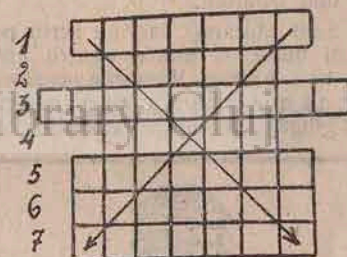

Să se completeze pătrățelele albe ale figurii cu câte o silabă în sărituri de cal (la șah), cu poezia de mai jos, astfel, ca triunghiurile și pătrățelele lașurate să rămână libere (se pot întrebuița însă pentru formarea săriturii).

„Domnul stânt să ne iubească,
Și-al său Duh ocrotitor
Plin de pace să plutească
Peste țara Românească
Și-al Românilor popor!
Numai Domnul ne iubească
Și-al său Duh ocrotitor!”

G. Coșbuc.

II.

Fiecare rând orizontal să se completeze cu câte un cuvânt al cărui litere să corăspundă numerilor pătrățelelor, și astfel, ca după completarea întregii figuri să se poată citi în sensul celor două săgeți, numele a doi scriitori români morți.

1. Nume de femeie.
2. Numele unuia dintre conducătorii Rusiei de azi.
3. Un nume sfânt.
4. Aliment.
5. Cuvânt bisericesc.
6. Semn de frumsețe.
7. Numele unei insule dela sudul Americii de nord.

Deslegarea acestor ghicitori se va publica în Nr. 9 al revistei „Cosinzeana“. Deslegările se vor trimite până la 1 Maiu. Intre deslegătorii fiecărei ghicitori se va trage la sorți câte un premiu de cărți literare.

Deslegarea ghicitorii ilustrate din Nr. 5:

Steag, ce mai păstrezi în cute
Urma gloriei trecute
Astăzi poți desfășura
Flamura ori unde-ți place.

Au deslegat-o bine: Dna Nuțica Lt. Răduțiu, Sf. George; Dra Leontina Berwanger, Mehădia; Coriolan German, elev Beiuș; Dra Aglaia Mindirigin, Dorohoi; Romulus Pop, elev Caransebeș; Munthiu Nicolae, elev Cluj; Emilia C. Suciuc, elevă Orăștie. N'au izbutit 8 încercări. — Premiul l'a câștigat Romulus Pop, elev în cl. IV liceală, Caransebeș, Liceul „Traian Doda“.

Cărți primite la Redacție.

I. *Moisil*: Prima pagină din istoricul băncilor populare din vechiul regat. — București, „Convorbiri literare“.

Curierul operei, sub conducerea dlui Ion Dan, Cluj.

SCRISORI DELA REDACȚIE

Silvestru. Ultima dispozițiune a comitetului societății „Minunea” din Șugaș e, ca toți membrii să se aboneze la revista „Cosinzeana”. Așteptăm rezultatul, plus impresia pe care și-a făcut-o inițiativa comitetului. — Cu drag Minunița și Ciubăraș.

Fl. S. Lasă de dorit.

A. M. Greoaie, căutate și rimele și cuvintele. Așa nu merge.

E. R. în B. Mulțumim de bunăvoință, dar acestea nu se pretează la publicat. Interiorul castelului dacă ni l-ați putea trimite, — l-am primi bucuros. Fotografii trebuie să fie cât se poate mai negru, — albul spălăcit nu lasă bine.

V. S. Șt. P. „Cântecul frunzelor” este frumos, dar prea e plin de reminescente din Eminescu și credem, că nu vă facem nici un serviciu publicându-l. Căutați să vă emancipați de sub influința poezilor cețiți și mai trimiteți.

A. Sunt cântăreți, cari nu scriu pentru publicul mare, ci numai pentru câte-un suflet, ce li-e drag. Versurile acestora cuceresc nu prin ritmul și rima impecabilă, ci prin gingășia și curătenia sentimentelor.

ce tremură în ele. Printre acestea ni se pare, că trebuie să înșirăm și poeziile Dv. atât de sentimentale și pline de spontaneitate. Dacă țiineți să se publice, atunci ciselați-le și mai trimiteți.

S. *Truția*. Vă rugăm să ne trimiteți în viitor manuscrisul scris numai pe o față, căci altfel face greutate la tipografie. „O zi în munți” o vom publica la rândul ei și ne-am bucura, dacă ni-ați putea trimite și câteva vederi din frumoșii munți, pe cari îi descrieți. Articolul încadrat în ilustrații este mai interesant.

I. și S. *Hascalovici*. Există și alte soluții, decât cele date de Dvoastră. Nu le putem folosi.

S. S. Fragmentul ce l-ați trimis e bine scris și dacă ar fi fost stilul mai înflorit și artistic, l-am fi publicat și noi cu drag.

M. N. în O. Versurile Dv., ca prime încercări nu sunt dintre cele slabe. Continuați să cețiți mult și pe ales și în timpul liber scrieți. Cu vremea va urmă și succesul.

I. *Gri-Gri*. Continuați cu multă nădejde și mai trimiteți.

La. Au. C. Acelaș răspuns, ca la M. N. în O.

N. V. Versurile Dv. sunt slăbuțe și ca ritm și adesea și ca rimă.

S. S. în C. Tot mai bine. „Lelea Nuță” o vom publica ocazional. Nu vă lăsați de scris.

V. D. Ghicitoarea nu e pe deplin reușită și puteți ușor observa aceasta, deoarece în unele locuri se poate interpreta în două feluri. — Ghicitoarea bună nu-i permis să se poată interpreta decât într'un singur fel.

Uzina electrică a orașului
CONDUCEREA SOCIETĂȚII

„GANZ”

Cluj, Calea Reg. Ferdinand

39 (Palatul Széký)

= Telefon Nr. 408. =

Execută instalații electrice și transmisiuni de curent. Pe comandă livrează instalații de motoare electrice. Lampadare și materiale pentru instalații permanente în depozit. 4-21

LA „AUTO-MECANICA” CLUJ

Reprezentanța
Generală a **S. R. A. și LEONIDA & Co UNITE**
BUCUREȘTI

A SOSIT:

UN MARE TRANSPORT cu ARTICOLE de SPORT:

Mingi de Tenis, Minge de Footbal, Ciorapi,
Ghete, Cordoane de Footbal, etc. etc. etc.

CAUCIUCURI: de Motociclete și Biciclete.

Marca Bergougnan Clermont-Ferrand.

PREȚURI EȘTEȚIONALE!

1-10

PRODUȚIA FABRICEI CZELL

BERE NUTRITOARE
SPECIALĂ „HERCULES”

CEA MAI BUNĂ BEUTURĂ SĂNĂTOASĂ!

SE CAPĂTĂ PREȚUTINDENI PRECUM ȘI FAVORITA

BERE DESCHISĂ „CZELL”

„Lloyd Express”

3-12

DEPOZIT la:

INTREPRINDEREA ROMÂNEASCĂ
electrotehnică și mecanică

TEODOR MAIOR

CLUJ, Calea Victoriei, 7.

Telefon Nr. 577.

Instalații de orice fel. Materiale. Proiecte gratuit.

2-20